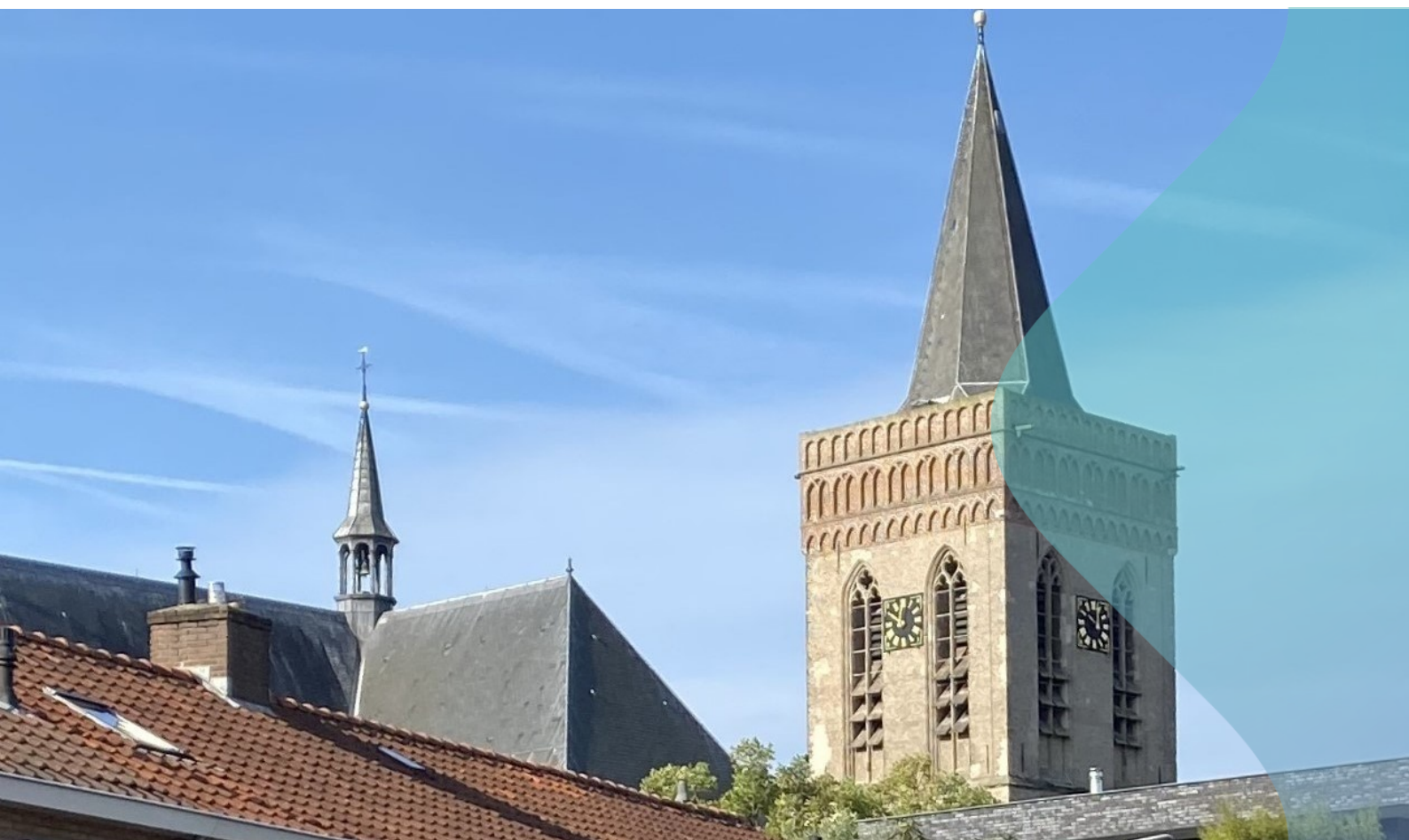

Omgevingsplan Ede

Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD)

5 augustus 2025

Kenmerk R001-1298688EMG-V01-hgm-NL

Verantwoording

Titel	Omgevingsplan Ede Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD)
Opdrachtgever	Gemeente Ede
Projectleider	Martijn Gerritsen
Auteur(s)	Lex Bekker en Alisa van Gent
Tweede lezer	Martijn Gerritsen
Kenmerk	R001-1298688EMG-V01-hgm-NL
Aantal pagina's	32 (exclusief bijlagen)
Datum	5 augustus 2025
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling.....	6
1.2.1	Het doel van deze NRD	6
1.2.2	Het doel van het MER	6
1.3	Mer -plicht	6
1.4	Proces	7
1.4.1	NRD	7
1.4.2	MER	8
1.5	Leeswijzer	8
2	Het omgevingsplan.....	8
2.1	Het omgevingsplan als onderdeel van de beleidscyclus.....	8
2.2	Waarom een omgevingsplan	9
2.3	Werking van het omgevingsplan	10
2.3.1	Omgevingsplan in relatie tot Omgevingsvisie Ede 2040.....	11
2.3.2	Omgevingsplan in relatie tot programma's.....	11
2.4	Het omgevingsplan proces tot nu toe.....	14
3	Alternatieven in het MER.....	15
3.1	Totstandkoming van de alternatieven	15
3.2	Beoordeling alternatieven	17
3.3	Onderzoek aanpak op hoofdlijnen	18
3.3.1	Aanpak geluid	18
3.3.2	Aanpak geur.....	18
3.3.3	Aanpak lucht	19
3.3.4	Aanpak stikstof (N2000).....	20
4	Hoe worden effecten in beeld gebracht.....	21
4.1	Plangebied	21
4.1.1	Plangebied en studiegebied.....	21
4.1.2	Globale beschrijving van het gebiedsgebruik	22
4.2	Autonome ontwikkelingen	23

4.2.1	Referentiesituatie	23
4.2.2	Beleid gemeente en andere overheden	24
4.2.3	Landelijke trends	26
4.3	Wijze van beoordelen effecten	27
4.3.1	Beoordelingskader relevante milieuregels categorie 1	27
4.3.2	Beoordelingswijze relevante milieuregels categorie 2	28
4.4	Toets doelbereik.....	28
5	Procedure.....	28
5.1	Stappen mer procedure	28
5.2	Partijen betrokken bij de mer-procedure	29
5.3	Participatie	30
5.3.1	Participatie - tot nu toe	30
5.3.2	Participatie NRD.....	30
5.3.3	Participatie – in de voorzienbare toekomst	31
5.4	Aanvulling fase 2 MER.....	31
5.5	Monitoring	31
Bijlage 1	Inventarisatie matrix – beoordeling van de milieuthema's	
Bijlage 2	Tabel proces omgevingsplan	

1 Inleiding

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het Milieueffectrapport (MER) dat geschreven gaat worden in het kader van de milieueffecten die worden verwacht van het omgevingsplan dat wordt opgesteld door de gemeente Ede (ook wel bekend als het transitieplan). De reikwijdte en het detailniveau bakenen de inhoud af van het MER. In de NRD staat wat in het MER onderzocht gaat worden en op welke manier.

1.1 Aanleiding

Met het op 1 januari 2024 van kracht worden van de Omgevingswet is het omgevingsplan de gebiedsdekkende juridische regeling waarin door de gemeente in ieder geval regels worden gesteld die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beschermen. De fysieke leefomgeving omvat onder meer bouwwerken, infrastructuur, water, bodem, lucht, landschappen, natuur en cultureel erfgoed. Verder is het aspect gezondheid door de Omgevingswet expliciet genoemd als een belang binnen de fysieke leefomgeving.

Op basis van de Omgevingswet is elke gemeente verplicht om de regels uit lokale verordeningen en de bestemmingsplannen om te zetten naar het omgevingsplan. Daarbij moet de gemeente ook beoordelen op welke wijze juridische regels die zijn overgedragen in het tijdelijke deel van het omgevingsplan worden verwerkt (ook wel bruidsschat genoemd). In de bruidsschat zijn verschillende milieuregels vanuit de Rijksoverheid overgedragen naar de gemeenten. Met name de omzetting van deze regels vraagt een integrale milieubeoordeling waarvoor de MER moet worden opgesteld.

De vormgeving van de juridische structuur en de omzetting van de bestaande regels naar het omgevingsplan wordt ook wel het 'transitieplan' genoemd. Waar we in dit document spreken over het 'omgevingsplan', dan bedoelen we daarmee de eerste opbouw van het 'transitieplan'. In hoofdstuk 2 leest u meer over de kerninstrumenten van de Omgevingswet. Daar is ook het proces verder uitgewerkt voor de transitiefase van het omgevingsplan.

Vanwege de omvang en complexiteit is gekozen om de MER in twee fasen op te bouwen. In dit eerste deel wordt met name ingegaan op thema's die samenhang met gezondheid zoals geluid en geur. In een aanvullend tweede deel worden de effecten met betrekking tot de stikstofproblematiek die samenhangt met de omzetting van de bestemmingsplannen naar het nieuwe omgevingsplan beoordeeld. Daarbij gaat het onder andere om de planologische latente ruimte in de bestemmingsplannen. Verder zal worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor doelsturing¹ en mogelijk zal de uitwerking van monumentenbiotopen verder worden onderzocht. Deze onderdelen van de tweede fase van het MER komen beperkt aan bod in deze NRD. De NRD richt zich dus met name op de eerste fase van het MER.

¹ https://www.kokxdevoogd.nl/wp-content/uploads/2024/04/Whitepaper-Doelsturing-met-de-Omgevingswet_KokxDevoogd.pdf

1.2 Doelstelling

Deze paragraaf beschrijft de doelen van de NRD en het MER.

1.2.1 Het doel van deze NRD

Het doel van de NRD is het beschrijven van de beoogde insteek van de mer-procedure. Het beschrijft om welk voornemen het gaat, welke thema's en indicatoren worden onderzocht. Ook beschrijft de NRD welke alternatieven beoordeeld worden in het MER (de reikwijdte) en wat de diepgang van het onderzoek is en of er sprake is van kwalitatief of kwantitatief onderzoek (het detailniveau). In de NRD wordt bondig ingegaan op zowel inhoudelijke als procesmatige aspecten van het MER. De NRD vormt hiermee het kader voor de verdere mer-procedure en is daarom een belangrijke stap in de procedure. Daarnaast worden de belangrijkste kaders en randvoorwaarden van de voorgenomen activiteit, in dit geval het omgevingsplan, geschetst.

Het in de NRD goed afbakenen van reikwijdte en detailniveau heeft als doel:

- De mer-procedure soepel te laten verlopen
- Het voorkomen van overbodige tijd en (onderzoeks) kosten
- Het versterken van de inhoudelijke kwaliteit van het MER

In de NRD wordt mede op basis van de gemeentelijk visie een set alternatieven geselecteerd en geformuleerd waarlangs in het MER de milieueffecten worden onderzocht.

Door de NRD ter inzage te leggen kunnen ook burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen meepraten over de inhoud van het MER.

1.2.2 Het doel van het MER

Het doel van het MER is het inzichtelijk maken van de effecten van het omgevingsplan op de leefomgeving en in hoeverre het omgevingsplan bijdraagt aan het behalen van de gestelde ambities van de gemeente. De milieueffecten worden inzichtelijk gemaakt zodat deze effecten een volwaardige en integrale rol kunnen vervullen in de besluitvorming. Ook is het MER erop gericht om de grenzen aan de afwegingsruimte inzichtelijk te maken. Dit stelt de gemeente in staat om hierover gerichte keuzes te maken.

1.3 Mer -plicht

Een omgevingsplan is een wettelijk voorgeschreven plan en daardoor mogelijk plan-mer-plichtig² wanneer het plan kaderstellend is voor mer-(beoordelings)plichtige projecten³. Voorgenoemde projecten zijn terug te vinden in kolom 1 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit.

Het omgevingsplan van Ede is kaderstellend voor een aantal categorieën die zijn opgenomen in bijlage V van het Omgevingsbesluit. In de 'transitiefase' van het omgevingsplan van de gemeente Ede worden geen nieuwe functies opgenomen. Voor nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld woningbouwplannen) worden aparte procedures doorlopen.

² Artikel 16.34, eerste lid van de Omgevingswet

³ Artikel 16.36 van de Omgevingswet

Wel biedt het omgevingsplan (transitieplan) kaders voor nieuwe ontwikkelingen, met name op het gebied van milieu, ecologie, gezondheidsbevordering en duurzaamheid. Kaderstelling van het omgevingsplan betreft in ieder geval categorie A1 (Installaties voor intensieve veehouderij) vanwege het opnemen van regels voor geur. Daarnaast hebben de kaders betrekking op de categorieën J1 (wegen), J10 (industrieterreinen) en J11 (stedelijke ontwikkelingen) in verband met het opnemen van regels op het gebied van met name geluid. Omdat het omgevingsplan kaderstellend is voor mer- (beoordelings)plichtige projecten, geldt dat er sprake is van een planMER plicht. In voorliggende NRD wordt verder de term MER gehanteerd.

Naast kaderstelling vanuit het omgevingsplan, geeft ook het Nevele arrest⁴ een verplichting om bepaalde normen te onderzoeken voor met name mer-plichtige activiteiten. In juni 2021 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) uitspraak gedaan in een beroepszaak over een windpark in Delfzijl⁵. De uitspraak betrof de toen geldende regels in het Activiteitenbesluit milieubeheer voor windturbines, die buiten toepassing zijn verklaard omdat er geen plan-milieueffectrapportage is opgesteld volgens de richtlijn strategische milieubeoordeling (smb-richtlijn). Deze beslissing is gebaseerd op het eerdere Nevele-arrest van het Europees Hof van Justitie.

Uit de jurisprudentie kan niet direct worden afgeleid welke andere milieuregels een milieueffectrapportagetractaat vereisen. Daarom heeft de Rijksoverheid onderzocht welke milieuregels vergelijkbaar zijn met die voor windparken en of deze regels in aanmerking komen voor het opstellen van een MER uit voorzorg. Voor wijzigingen of nieuwe algemene milieuregels moet per geval worden vastgesteld of er een MER-plicht van toepassing is. De Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) heeft in haar advies over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport voor het Programma Overgedragen Milieuregels Omgevingswet (POMO)⁶ aangeraden om de reikwijdte van de MER te beperken tot regels met aanzienlijke milieugevolgen⁷. Dit uitgangspunt wordt ook gehanteerd in het MER voor het omgevingsplan van Ede.

1.4 Proces

1.4.1 NRD

Met het opstellen van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) start het onderzoek naar de milieueffecten van het omgevingsplan. Deze paragraaf beschrijft het proces van het opstellen van voorliggend NRD. Dit is gebeurd in nauwe afstemming met specialisten, de gemeente en de Omgevingsdienst.

⁴ [62019CJ0024](#)

⁵ <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@125875/202003882-1-r3/>

⁶ Ten tijde van het advies van de commissie was sprake van een andere naamgeving van het programma, namelijk programma Milieuregels Bruidsschat.

⁷ [Adviezen - Commissieler.nl](#)

Middels een bureaustudie naar milieuthema's in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), de Bruidsschat en de gemeentelijke en provinciale verordening is een analyse gedaan naar de gemeentelijke beleidsvrijheid en welke regels in potentie aanzienlijke milieueffecten hebben (zie bijlage 1). Hieruit volgde een selectie van milieuthema's waarop alternatieven zijn ontwikkeld, namelijk geur, luchtkwaliteit en geluid. Voor de betreffende milieuthema's hebben werksessies plaatsgevonden met specialisten, medewerkers van de gemeente, de omgevingsdienst en TAUW. Het doel van deze werksessies was om variabelen ofwel bandbreedtes te identificeren voor regels en/of normen die onderzocht kunnen worden in het MER. De uitkomsten van deze werksessies vormen de basis voor de alternatieven zoals opgenomen in hoofdstuk 3.

1.4.2 MER

Gelijktijdig en in samenhang met het opstellen van het omgevingsplan wordt het MER opgesteld. Het MER helpt als procesinstrument bij het maken van afgewogen keuzes voor het omgevingsplan. De eerste stap van het MER is om de referentiesituatie goed in beeld te krijgen. De referentiesituatie vormt de basis van het MER en maakt inzichtelijk wat de (grootste) opgaven zijn voor de gemeente en het omgevingsplan, dit wordt ook wel de leefomgevingsfoto genoemd. Doordat het MER als procesinstrument wordt ingezet, verkennen de alternatieven de mogelijke regels van het omgevingsplan. Op basis van deze verkenning en de resultaten van de onderzoeken naar de alternatieven, kan de gemeente komen tot een voorkeursalternatief. Gedurende het opstellingsproces van het omgevingsplan geeft het MER inzicht in de wijze waarop de gemeente met het omgevingsplan haar (milieu) kwaliteiten kan behouden, versterken of kwaliteiten kan toevoegen.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 2, staat een beschrijving van het totstandkomingsproces van het omgevingsplan en de manier waarop de gemeente uitwerking wil geven aan de omgevingsvisie en bijbehorende programma's. Hoe de alternatieven worden uitgewerkt is opgenomen in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt beschreven hoe het omgevingsplan en bijhorende alternatieven worden getoetst op de milieuthema's. De (nog te doorlopen) mer-procedure en het participatie traject staan beschreven in hoofdstuk 5.

2 Het omgevingsplan

2.1 Het omgevingsplan als onderdeel van de beleidscyclus

Op basis van de beleidscyclus van de Omgevingswet (zie figuur 2.1) moeten gemeenten een gebiedsdekkende omgevingsvisie opstellen voor het strategische beleid. De omgevingsvisie is een samenhangende visie met strategische hoofdkeuzes van beleid voor de fysieke leefomgeving op de lange termijn.

De gemeente kan de gewenste kwaliteiten van de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan vervolgens concreter maken in een thematisch of gebiedsgericht programma. Daarin wordt dan het operationele en tactische beleid opgenomen.

Als juridische regels nodig zijn voor het bereiken van de maatschappelijke doelstellingen, dan kunnen deze worden opgenomen in het omgevingsplan. In het omgevingsplan kan op verschillende manieren juridische worden gestuurd op het uitvoeren van activiteiten binnen de fysieke leefomgeving. Daarbij kan worden gedacht aan algemene regels (vergunningvrij toegestaan), meldingsplichtige activiteiten en vergunningplichten.

De volgende stap in de beleidscyclus is het zogenaamde VTH-proces⁸. In dit proces worden de vergunningsplichtige activiteiten beoordeeld en wordt toezicht gehouden op de uitvoering van activiteiten. Als overtredingen worden geconstateerd dan zal daartegen handhavend moeten worden opgetreden.

Een belangrijk onderdeel in de beleidscyclus is vervolgens monitoring en evaluatie. Op basis hiervan wordt beoordeeld of de maatschappelijke doelstellingen zijn behaald en op welke wijze bijsturing nodig is in een actualisatie van de Omgevingsvisie. Daarmee zijn de kerninstrumenten niet statisch, maar vormen samen een dynamisch geheel.

Figuur 2.1 Beleidscyclus (Bron: Aan de slag met de Omgevingswet, Ministerie van BZK)

2.2 Waarom een omgevingsplan

Op basis van de Omgevingswet moet elke gemeente één gebiedsdekkend omgevingsplan opstellen waarin de juridische regels worden opgenomen.

⁸ VTH staat voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Gemeenten delen in het omgevingsplan functies toe aan locaties in het plangebied⁹. In een omgevingsplan worden regels over goede ruimtelijke ordening (zoals bestaande bestemmingsplannen) geïntegreerd met regels over milieu, natuur, cultureel erfgoed, bomen en welstand. In een omgevingsplan worden de verschillende functies evenwichtig toegedeeld aan locaties binnen het plangebied. Een en ander in samenhang met de regels over milieu, natuur, cultureel erfgoed, bomen en welstand die nodig zijn om een evenwichtige toedeling van functies te realiseren en te borgen.

Het omgevingsplan is het juridisch bindende document waarin het beleid (omgevingsvisie, programma's en overig beleid) wordt vertaald in juridische regels (zie ook paragraaf 2.3). Daarbij is het goed om te realiseren dat niet elk doel in de omgevingsvisie, programma's en overig beleid een plek moet krijgen in het omgevingsplan Ede. Het gaat om concrete regels en normen die juridisch verankerd moeten worden.

2.3 Werking van het omgevingsplan

In een omgevingsplan staan alle regels over de fysieke leefomgeving bij elkaar. Daarmee wordt het duidelijk wat ergens wel of niet mag. In het omgevingsplan worden veel bestaande regels uit lokale verordeningen samengevoegd. Daarbij kan worden gedacht aan lokale regels over het kappen van bomen of het aanwijzen van gemeentelijke monumenten. Daarnaast heeft de rijksoverheid regels overgeheveld naar de gemeente (zogenaamde Overgedragen Milieuregels of bruidsschat). Daarbij kan worden gedacht aan milieuthema's zoals geur en geluid. Door deze regels in het omgevingsplan samen te brengen, worden dubbelingen voorkomen of dat regels elkaar tegenspreken.

Het omgevingsplan voorziet in een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties' en reguleert activiteiten. Het gaat dan om activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het opnemen van verschillende milieuthema's in het omgevingsplan. Daarmee krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in het omgevingsplan. Verder kan gedacht worden aan het beter reguleren van bepaalde activiteiten om hinder te voorkomen/beperken en daarmee veel meer maatwerk (afwegingruimte) toe te passen. Zoals bijvoorbeeld regels over laad/lostijden voor bepaalde functies in het omgevingsplan.

Voor het opstellen van een omgevingsplan gelden instructieregels vanuit de Rijksoverheid¹⁰ en de provincie Gelderland¹¹. Binnen sommige instructieregels blijft een zekere mate van beleidsvrijheid beschikbaar aan de gemeente. Die is vrij om hier (gemotiveerd) wel of niet gebruik van te maken. Er zijn ook instructieregels waarbij de gemeente geen afwegingsruimte heeft.

⁹ Afdeling 4.1 van de Omgevingswet regelt de algemene bepalingen voor regels over activiteiten. Het gaat hierbij om de decentrale regels die gemeenten, provincies en waterschappen stellen via omgevingsplannen en waterschapsverordeningen. Deze regels zijn bedoeld om doelen van de wet te bereiken, gericht op de fysieke leefomgeving.

¹⁰ Hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL).

¹¹ Hoofdstuk 5 van de provinciale omgevingsverordening Gelderland

2.3.1 Omgevingsplan in relatie tot Omgevingsvisie Ede 2040

Dierbaar Duurzaam Dynamisch is de titel van de in de in 2022 vastgestelde *Omgevingsvisie Ede 2040*. Hierover beschrijft de visie het volgende: “**Dierbaar**: omdat het gaat om leefbaarheid en samenleven. Ede is krachtig in haar sociale verbanden en gemeenschapszin. **Duurzaam**: omdat het gaat om de kwaliteit van de leefomgeving. We willen duurzaam omgaan met onze leefomgeving. Rentmeesterschap is dan een term die bij Ede past. **Dynamisch**: omdat het gaat om een stevige economische ontwikkeling met kansen voor iedereen en levendigheid.” Op basis van de resultaten van participatie, de voorziene ontwikkelingen en eerder vastgesteld beleid zijn vijf leidende principes beschreven in de omgevingsvisie, namelijk:

- Leven in gezonde wijken, dorpen en buurtschappen
- Duurzame mobiliteit en energie
- De natuur als basis en de Veluwe centraal
- Werk maken van Foodvalley
- Compacte groei vanuit eigenheid van Ede

Het betreffen strategische ambities die sturend zijn voor programma's en plannen. Ook voor de omgevingsvisie is een MER opgesteld, hieruit volgde een aantal aanbevelingen voor het omgevingsplan die in het volgende kader zijn opgenomen.

Aanbevelingen voor het omgevingsplan uit het MER over de omgevingsvisie¹²

De omgevingsvisie moet ook uitgewerkt worden in het omgevingsplan. Zaken uit de omgevingsvisie die concreet en toetsbaar zijn kunnen worden vastgelegd in het omgevingsplan en vormen zo richtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen. In het eMER over de omgevingsvisie worden de onderstaande aanbevelingen opgesomd:

- In de omgevingsvisie wordt benoemd dat een raamwerk van landschappelijke en historische elementen als uitgangspunt wordt genomen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat in het omgevingsplan regels opgenomen kunnen worden om de landschappelijke en historische elementen te beschermen.
- Het gewenste woningaanbod (bijvoorbeeld per wijk) kan opgenomen worden in het omgevingsplan.
- De gebiedsgerichte aanpak voor geluid kan vastgelegd worden in het omgevingsplan.
- Nadat de hoogbouw- en verdichtingsvisie is opgesteld kan deze vertaald worden naar het omgevingsplan.
- De regels omtrent omgevingsveiligheid binnen aandachtsgebieden kunnen worden vastgelegd in het omgevingsplan.

2.3.2 Omgevingsplan in relatie tot programma's

De uitwerking van de omgevingsvisie van Ede vindt plaats in thematische en gebiedsgerichte programma's. De omgevingsvisie wordt verder uitgewerkt in thematische programma's zoals het Programma gezonde leefomgeving, Omgevingsprogramma emissies, Koersnota Mobiliteit, Investeringsagenda Robuuste Natuurversterking en de Agenda Economische speerpunten. Daarnaast kent de gemeente ook aanscherpingen van de Omgevingsvisie zoals het ontwikkelkader Ede- Stad, en ook het Ontwikkelkader Landelijk Gebied.

¹² Omgevingseffectrapport Omgevingsvisie gemeente Ede door Antea (2021)

De Omgevingsvisie Ede 2040 werkt door in alle projecten van de gemeente Ede. Er is geconstateerd dat men in deze projecten tegen belemmeringen aanloopt die niet binnen de projectgrenzen kunnen worden opgelost. Deze belemmeringen hebben vaak te maken met de systemen van natuur (inclusief stikstof), mobiliteit, energie en milieu. Het zijn systemen die dragend zijn voor onder andere de geplande ontwikkelingen en zelf zwaar onder druk staan. Het ontbrak aan kennis en inzicht over de dragende systemen. Om dit op te lossen is de onderzoekagenda opgesteld om de urgente kennislacunes voor de korte termijn en de kennislacunes voor de langere termijn inzichtelijk te maken. Dit gebeurt per dragend systeem, met daarbij een analyse van de cumulatieve effecten en onderlinge beïnvloeding van de ontwikkelingen op de systemen.

Voor de onderzoekagenda zijn de volgende vier dragende systemen benoemd:

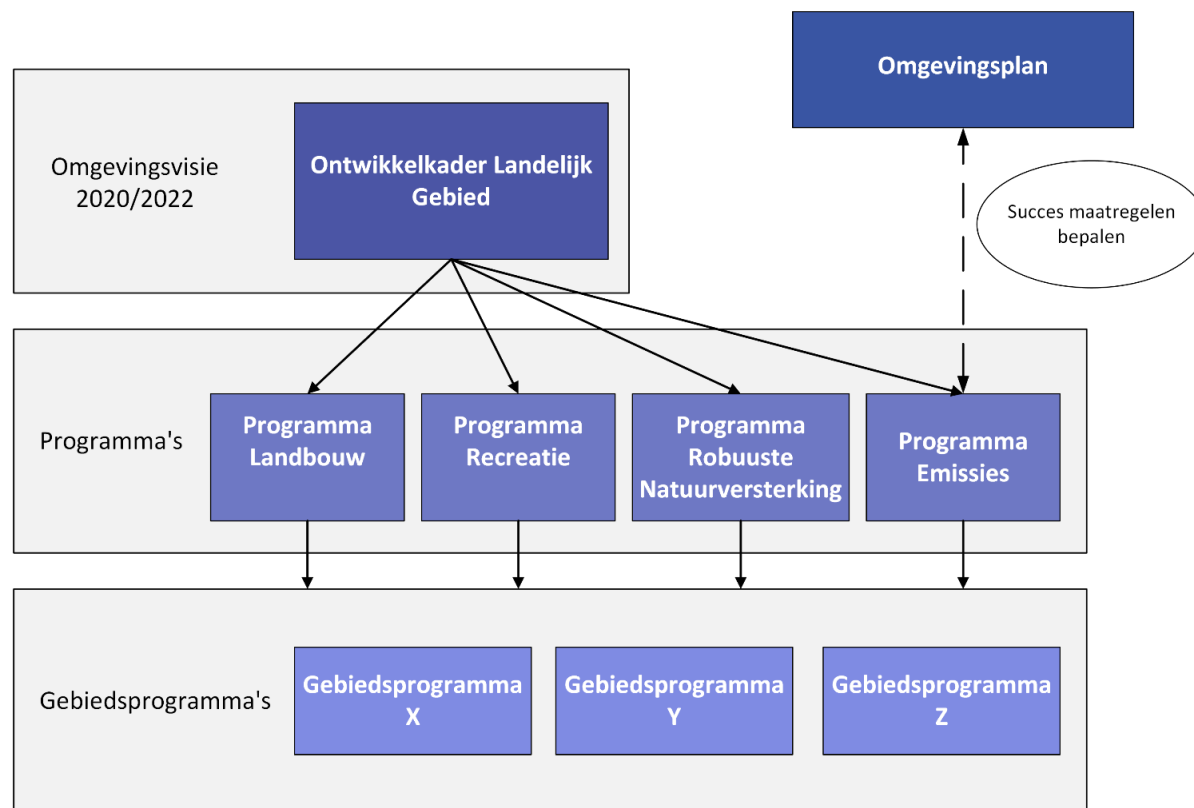
- Natuurlijk systeem. Hieronder wordt biodiversiteit, water, bodem en groen verstaan. Ook de gevolgen van stikstof op het natuurlijk systeem vallen hieronder
- Milieugebruiksruimte. Met de komst van de Omgevingswet krijgt de gemeente Ede meer ruimte om zelf normen vast te stellen voor onder andere geur, lucht en geluid
- Mobiliteit. Het mobiliteitssysteem van de gemeente Ede: van voetgangers tot openbaar vervoer en de auto
- Netcongestie/energie. Het energiesysteem is een belangrijk dragend systeem waarvan momenteel voor elektriciteit de grenzen worden bereikt en er sprake is van netcongestie

Het onderzoek naar dragende systemen sluit aan op het advies van de Commissie mer met betrekking tot het MER voor de Omgevingsvisie Ede 2040. De resultaten van deze onderzoeken naar onder andere geur, lucht, (verkeers)geluid dienen als input voor het MER voor het omgevingsplan.

Het omgevingsplan en het MER en de maatgevende effecten (zie ook hoofdstuk 3) kennen een sterke relatie met de ontwikkelingen in het landelijk gebied van Ede. Om deze reden wordt in deze paragraaf wat specifiek ingegaan op het *Ontwikkelkader Landelijk Gebied* wat momenteel, inclusief MER, wordt opgesteld. In figuur 2.2 zijn de verschillende actuele sporen van het kader en onderlinge samenhang geschetst. Vanuit het kader zijn op basis van de huidige inzichten vier thematische programma's voorzien:

- Programma landbouw
- Programma emissies
- Programma robuuste natuurversterking
- Programma recreatie

Deze thematische programma's werken ook door in verschillende gebiedsprogramma's op basis waarvan nieuwe functies mogelijk gemaakt kunnen worden. Voor de realisatie van deze nieuwe functies worden afzonderlijke juridische procedures gevolgd.

Figuur 2.1

Samenhang in de gemeentelijke beleidsontwikkelsporen: Ontwikkeldkader Landelijk Gebied

2.4 Het omgevingsplan proces tot nu toe

De gemeente Ede heeft gekozen voor focus bij het opstellen van het omgevingsplan met bijbehorende MER. De gemeente wil binnen een kortere periode de volledige transitie afronden. Daarmee hoeft minder lang gewerkt te worden met een 'verbrokkeld' systeem. De ambitie is gericht om in 2028 het complete project af te ronden. Dat is ruim binnen de geboden overgangstermijn die de Omgevingswet biedt, namelijk 2032.

Onder het mom van 'een goede voorbereiding is het halve werk' wordt in Ede eerst een compleet 'voorontwerp' van het Omgevingsplan Ede opgesteld. Dit voorontwerp wordt uitvoerig bekeken en getest in de zogenaamde 'pre-omgeving' van het Omgevingsloket (oefenomgeving).

Volledigheidshalve wordt op deze plaats opgemerkt dat het gehele transitieproces voor een groot deel beleidsarm zal zijn. Nieuwe ontwikkelingen, zoals woningbouw of de realisatie van bedrijfslocaties, worden niet direct meegenomen in dit planproces. Daarvoor worden afzonderlijke procedures doorlopen met een eigen participatie. De uitwerking van het Omgevingsplan Ede zal echter niet op alle onderdelen beleidsarm zijn. Met name bij de uitwerking van de milieuthema's zullen de nodige keuzes gemaakt moeten worden, hetgeen deels ook relatie heeft met hogere wetgeving en actuele rechterlijke uitspraken.

Het 'voorontwerp' Omgevingsplan Ede is sinds 2023 inhoudelijk in ontwikkeling. In de voorbereidende fase worden het gemeentebestuur en de gemeenteraad betrokken op basis van de 'wensen en bedenkingen' procedure (Gemeentewet). Er wordt in juridisch opzicht dan nog niets vastgesteld, maar wordt er richting gegeven aan de concrete uitwerking. Vanwege de omvang en complexiteit wordt deze voorfase opgedeeld in vijf voorstellen. Het complete proces is gevisualiseerd in bijlage 2. Hieronder zal daarop een korte toelichting worden gegeven.

We maken ons 'huiswerk'

In de eerste kolom 'we maken ons huiswerk' is te zien dat via de 'wensen en bedenkingen' procedure het gemeentebestuur en de gemeenteraad wordt betrokken in vijf afzonderlijke voorstellen. Vier voorstellen hebben betrekking op de uitwerking van het omgevingsplan zelf en één op de uitwerking van deze NRD ten behoeve van het MER. Zoals in hoofdstuk 5 is te lezen, zal de NRD in deze voorbereidende fase afzonderlijk ter inzage worden gelegd voor consultatie. De ontvangen reacties, en de wensen en bedenkingen vanuit de gemeenteraad, kunnen vervolgens in deze voorbereidende fase worden betrokken bij de uitwerking van het MER.

Voorontwerp Omgevingsplan Ede en MER

Het eindproduct vanuit de eerste kolom is de oplevering van een compleet 'voorontwerp' Omgevingsplan Ede met bijbehorende MER. In de tweede kolom is te zien dat het voorontwerp Omgevingsplan Ede met bijbehorende MER voor inspraak ter inzage wordt gelegd en dat er een breed participatieproces met meerdere informatiebijeenkomsten wordt gevolgd. Gelet op de omvang en complexiteit wordt gekozen om een langere inspraaktermijn te hanteren dan gebruikelijk, namelijk 3 maanden.

Het is gewenst om alle stakeholders ruim voldoende tijd te geven voor het bestuderen van de documenten en het geven van een reactie. Dit verbetert namelijk de uiteindelijke kwaliteit van het Omgevingsplan Ede en het MER.

De ontvangen inspraakreacties worden verwerkt in een Nota inspraak en nogmaals op basis van de 'wensen en bedenkingen' procedure voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit geeft vervolgens een solide basis voor het doorlopen van de juridische procedures dat start met de terinzagelegging van een 'ontwerp' Omgevingsplan Ede met bijbehorende MER.

Ontwerp Omgevingsplan Ede en MER in procedure

Vanwege de beheersbaarheid van het totale proces, wordt gekozen om de juridische procedures in meerdere fasen (tranches) te doorlopen. Daarmee kan gericht de participatie per gebied worden gedaan en kan met een snelle doorlooptijd eventuele zienswijzen worden beoordeeld. De eerste juridische procedure start met de juridische regels die in de oude situatie veelal al golden voor heel Ede. Daarbij kan worden gedacht aan de regels uit de lokale verordeningen (o.a. de Algemeen Plaatselijke Verordening, Erfgoedverordening en bouwverordening) en de milieuregels die vanuit de rijksoverheid zijn overgedragen aan de gemeenten (bruidsschat). Het is niet wenselijk om dit soort regels per gebied in procedure te brengen, omdat anders een complexe versnippering ontstaat tijdens de transitiefase naar het Omgevingsplan Ede. In deze eerste tranche zal ook het ontwerp van het MER ter inzage worden gelegd en gelijktijdig met het eerste deel van het Omgevingsplan Ede worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De omzetting van de bestemmingsplannen is wel heel goed gebiedsgericht mogelijk. Bij de gebiedsgerichte procedures worden aanvullend nog informatiebijeenkomsten organiseren, zodat inwoners en eigenaren goed op de hoogte worden gebracht en eventueel kunnen reageren.

Elke tranche doorloopt een eigen juridische procedure van voorbereiding (ontwerp ter inzage), behandeling eventuele zienswijzen, vaststelling door de gemeenteraad en eventueel rechtsbescherming (beroep) bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

3 Alternatieven in het MER

3.1 Totstandkoming van de alternatieven

Zoals beschreven in hoofdstuk 1 wordt het MER ingezet als procesinstrument, in het MER worden de alternatieven van de mogelijke regels van het omgevingsplan verkend. Het doel van alternatieven in een MER is om verschillende opties voor een project of plan te onderzoeken en te vergelijken op basis van hun milieueffecten. Op basis van deze verkenning en de resultaten van de onderzoeken naar de alternatieven, kan de gemeente komen tot een voorkeursalternatief. Dit stelt besluitvormers in staat om een weloverwogen keuze te maken door de voordelen en nadelen van elke optie af te wegen.

Bij het formuleren van de alternatieven wordt er naar gestreefd om de hoeken van het 'speelveld' te omvatten, om tot de alternatieven te komen zijn de volgende stappen doorlopen.

- Stap 1: Vaststellen van de relevante milieuregels
- Stap 2: Alternatieven ontwikkeling
- Stap 2a: Variabelen in relatie tot maatschappelijke opgaven
- Stap 2b: Scenario's voor de gebiedsemissie

Stap 1: Vaststellen van de relevante milieuregels

Ten behoeve van het MER is een analyse uitgevoerd naar relevante milieuregels (zie bijlage 1 bij deze NRD). Specifiek is gekeken naar regels waarvan wordt verwacht dat zij mogelijk aanzienlijke milieugevolgen hebben. Hierbij is onderscheid gemaakt in twee categorieën: regels waarbij verschillende alternatieven worden onderzocht en regels die zijn gebaseerd op gezondheidsonderzoek of veiligheidsonderzoek, waarbij op basis van wetenschappelijke inzichten geen alternatieven beschikbaar zijn. Uit de analyse komt naar voren dat regels met betrekking tot geur, geluid en fijnstof (luchtkwaliteit) het zinvol is om alternatieven te ontwikkelen. Voor deze onderzoeksthema's heeft de gemeente een zekere beleidsvrijheid. Ook is het aannemelijk dat er voor de geselecteerde thema's aanzienlijke gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving kunnen optreden. Daarom zullen voor de geselecteerde thema's in het MER de mogelijke effecten op het aantal (ernstig) gehinderde bewoners van de gemeente worden onderzocht.

Omgevingsvisie

Bij het formuleren van de alternatieven wordt in het MER rekening gehouden met de koers die de gemeente Ede wil bevaren richting 2040 (zie ook paragraaf 2.3.1). In de visie streeft de gemeente naar de volgende doelen:

1. gezonde wijken en dorpen
2. duurzame mobiliteit
3. energieneutraliteit
4. versterking van de natuur en
5. versterking van de economie

Het onderzoek in het MER richt zich onder andere op het realiseren van gezonde wijken en dorpen en het realiseren van andere maatschappelijke opgaven zoals woon/werklocaties. Het MER draagt daarmee bij aan het zoeken naar een goede balans tussen gezondheid en de andere doelen uit de Omgevingsvisie.

Stap 2: Alternatieven ontwikkeling

Elk milieuthema (geluid, geur en luchtkwaliteit) kent drie alternatieven gericht op het beschermen van de volksgezondheid. Deze zijn weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1 Overzicht alternatieven

Alternatief	Waarde(n)
Gezond	Gezondheidsadviezen GGD en/of WHO
Standaardwaarde	Voorkeurswaarde (Bkl)
Grenswaarde	Hoogst toegestane waarde (Bkl)

Zoals weergegeven in tabel 3.1 wordt voor de milieunormen in het gezonde alternatief gebruik gemaakt van de gezondheidsadviezen zoals die zijn uitgebracht door de WHO, gezondheidsraad en/of de GGD. Het standaard alternatief gaat uit van de regels zoals die op basis van de landelijke instructies (in het Bkl) kunnen worden afgeleid. In het milde alternatief wordt maximaal ruimte gegeven aan wonen en werken binnen de beleidsvrijheid die aan de gemeente wordt gegeven.

Stap 2a: Variabelen op de maatschappelijke opgave

De gemeente kent verschillende maatschappelijke opgaven die gerealiseerd moeten worden. Het gaat daarbij om potentiële ontwikkellocaties voor wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen en de transitie van de landbouw (zie ook paragraaf 4.2). Bij sommige milieuaspecten is er behoefte aan een alternatief tussen gezond en de standaardwaarde of tussen de standaardwaarde en de grenswaarde. Hiermee wordt rekening gehouden bij het toetsen van de alternatieven.

Wanneer de hoeken van het speelveld inzichtelijk zijn, worden middels een iteratief proces varianten ontwikkeld. Hierin wordt de juiste balans tussen enerzijds gezondheid en anderzijds de verschillende opgaven en bijbehorende belangen onderzocht.

Stap 2b: Scenario's voor de gebiedsemissie

Tenslotte wordt in de alternatieven ook rekening gehouden met de verschillende scenario's voor (gebieds)emissies (zie ook 4.2.3). Op basis van historische emissie cijfers kan een worst case en een best case scenario worden opgesteld voor mogelijke ontwikkelingen in de veehouderij. Daarnaast wordt er door de verschillende overheden gewerkt aan beleid dat de emissies verder zal verlagen. Een voorbeeld van dergelijk beleid is door Gelderland beschreven in het *Vorbereidingsbesluit stikstofemissie-arme stroken*. In de gebiedsemissie scenario's die in het MER een plek krijgen zullen de verschillende beleidsdoelstellingen herkenbaar terug komen.

3.2 Beoordeling alternatieven

Voor het bepalen van de effecten op geur, geluid en luchtkwaliteit van de drie alternatieven wordt gebruik gemaakt van openbaar beschikbare data (van bijvoorbeeld het CBS) over de dichtheid van het aantal inwoners/gebruikers binnen de gemeente. Het in GIS te bepalen van het aantal gebruikers binnen elke milieu categorie is een objectieve maat voor het effect voor elk van de geselecteerde thema's. De overige regels van het omgevingsplan worden ook in het MER beoordeeld, voor de overige thema's zijn geen alternatieven geformuleerd.

In het MER worden de alternatieven samengesteld rekening houdend met de hoeken van het speelveld, Voor de navolgende aspecten wordt daarbij een bandbreedte uitgewerkt, ingeven vanuit het gezondheidbelang enerzijds en de economische ontwikkeling anderzijds:

- Emissies van in ieder geval geur, geluid en fijn stof, in de huidige situatie en in 2040
 - Wel/niet stoppen van emissies vanuit nieuwe woonfuncties
 - Autonome emissie reducties (stoppersregeling)
 - Voortzetten van de trendmatige afname van het aantal gehouden dieren
- Aanwezigheid van huizen en andere geur- en geluidgevoelige objecten¹³, in de huidige situatie en in 2040, rekening houdend met de lijnen die in de gemeentelijke visie zijn uitgezet
- Nieuwe woonfuncties uit de visie worden toegevoegd (zie ook figuur 4.3)
- Gebiedsgericht variëren van de grenswaarden in de verschillende gevoeligheidsgebieden

3.3 Onderzoek aanpak op hoofdlijnen

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen geschetst welke, en op welke manier, alternatieven worden geformuleerd en onderzocht.

3.3.1 Aanpak geluid

In deze paragraaf worden de hoofdlijnen geschetst van de in het MER te volgen aanpak voor het onderzoek naar de geluidsnormering in het omgevingsplan.

Het effect van geluidemissies wordt getoetst ter plaatse van de geluidgevoelige gebouwen zoals die in de referentiesituatie (zie paragraaf 4.2) zijn gerealiseerd en zoals die in 2040 gerealiseerd zouden kunnen zijn. Deze gebouwen hebben een functie voor wonen, onderwijs, gezondheid, kinderdagopvang. Ook woonwagenvaandelen zijn geluidgevoelig.

In het geluidsonderzoek zijn twee onderzoekslijnen te onderscheiden:

1. Het onderzoek op basis van (spoor)wegverkeer modelberekeningen in de gemeente
2. Het onderzoek naar de ligging van de afstandscontouren voor de milieubelastende activiteiten

In het MER zal het effect van geluidbelasting op de gezondheid van de bewoners van Ede worden onderzocht. Het oppervlak per geluidklasse, en/of het berekende aantal geluidgehinderden, kan worden gebruikt als de maat voor het effect van geluid op de gezondheid van de bevolking van Ede.

Voor geluid worden de volgende 3 alternatieven voorgesteld:

- Gezond = gezondheidsadviezen GGD en/of WHO
- Standaardwaarde = standaardwaarde (uit Bkl)
- Grenswaarde = hoogst toegestane waarde in Bkl (grenswaarde)

3.3.2 Aanpak geur

In deze paragraaf worden de hoofdlijnen geschetst van de in het MER te volgen aanpak voor het onderzoek naar de geurnormering in het omgevingsplan. De start van het geuronderzoek voor de emissies vanuit de intensieve landbouw is een inventarisatie van de locatie en omvang van de geurbronnen in de huidige situatie op basis van een zo recent mogelijke vergunningeninventarisatie en indien beschikbaar diergegevens.

¹³ Voor de beoordeling van de in het Bkl opgenomen omgevingswaarden voor luchtkwaliteit wordt getoetst op plaatsen waar mensen redelijkerwijs aanwezig kunnen zijn, bijvoorbeeld bij een huis.

Het effect van geur emissies wordt op basis van contouren kaarten berekend en getoetst ter plaatse van geur gevoelige gebouwen, (woon-, onderwijs-, gezondheid- of bijeenkomstfunctie)¹⁴ zoals die in de referentie situatie zijn gerealiseerd en zoals die in 2040 gerealiseerd zouden kunnen zijn. Andere vormen van gebouwen zijn kantoren of campings, dan wel recreatie.

In het geuronderzoek zijn drie onderzoekslijnen te onderscheiden:

1. Het onderzoek op basis van verspreidingsmodelberekeningen voor die landbouwhuisdieren waarvoor geur emissiefactoren zijn vastgesteld (met name de intensieve veehouderij)
2. Het onderzoek naar de ligging van de vaste afstandscontouren voor de landbouwhuisdieren waarvoor geen geur emissiefactoren zijn vastgesteld (i.c. (melk)rundvee)
3. Het onderzoek naar geurhinder vanuit andere milieubelastende activiteiten

In het MER zal effect van geuremissies op de gezondheid van de bewoners van Ede worden onderzocht. Het oppervlak per geurklasse, en/of het berekende aantal geurgehinderden, kan worden gebruikt als de maat voor het effect van geuremissies op de gezondheid van de bevolking van Ede. ‘

Voor geur worden de volgende alternatieven voorgesteld:

- Gezond = gezondheidsadviezen GGD en/of WHO
- Standaardwaarde = standaardwaarde (uit Bkl)
- Grenswaarde = hoogst toegestane waarde in Bkl en/of jurisprudentie (grenswaarde)

Bij het thema geur wordt onderscheid gemaakt tussen voor- en achtergrondbelasting. De regels in het omgevingsplan hebben betrekking op de voorgrondbelasting. Dit is de geurbelasting van een specifieke geurbron op een geurgevoelig object. De achtergrondbelasting is de geurbelasting van alle geurbronnen in een gebied samen. Beide kunnen dus niet los van elkaar worden gezien. In het MER zal uiteindelijk worden onderzocht hoe de gemeente kan komen tot een goede balans. Dit zal binnen de genoemde alternatieven naar alle waarschijnlijkheid leiden tot verschillende varianten, waarbij al dan niet met behulp van bijvoorbeeld gebiedsdifferentiatie wordt onderzocht hoe enerzijds bedrijfseconomische ruimte kan worden geboden en anderzijds een gezond woon- en leefmilieu kan worden gewaarborgd.

3.3.3 Aanpak lucht

Gemeente Ede is net als buurgemeenten Barneveld en Scherpenzeel een aandachtsgebied voor fijnstof (PM10). Deze parameter is binnen gemeente Ede de meest kritische norm wat betreft luchtkwaliteit. De relatief hoge fijnstof-concentraties hangen samen met de aanwezigheid van veel (intensieve) veehouderijen in de gemeente. In deze paragraaf worden de hoofdlijnen geschetst van de in het MER te volgen aanpak voor het onderzoek naar de luchtkwaliteit in het omgevingsplan. De start van het luchtonderzoek voor de emissies vanuit de intensieve landbouw is een inventarisatie van de locatie en omvang van de stallen in de huidige situatie.

¹⁴ Dit is conform de definitie die in de wet is opgenomen. De gemeente heeft echter ook afwegingsruimte om zelf functies toe te voegen. In het MER wordt hier nader op ingegaan.

Het effect op de luchtkwaliteit wordt onderzocht in het grondgebied van de gemeente Ede en haar omgeving. In het lucht onderzoek zijn twee onderzoekslijnen te onderscheiden:

1. Het onderzoek op basis van wegverkeer modelberekeningen in de gemeente
2. Het onderzoek op basis van verspreidingsmodelberekeningen voor de stallen in de gemeente

In het MER zal het effect van luchtemissies op de gezondheid van de bewoners van Ede worden onderzocht. Het oppervlak per luchtklasse kan worden gebruikt als de maat voor het effect van lucht emissies op de gezondheid van de bevolking van Ede.

Voor luchtkwaliteit worden de volgende alternatieven voorgesteld:

- Gezond = gezondheidsadviezen GGD en/of WHO
- Standaardwaarden = EU regels luchtkwaliteit 2030¹⁵

Het derde alternatief 'grenswaarden' komt voor luchtkwaliteit te vervallen gezien de verscherping van de luchtkwaliteitswaarden in 2030. Het kiezen van deze ruime set luchtkwaliteitswaarden is aan de gemeente niet toegestaan.

Daarnaast zal er op kwalitatieve wijze aandacht zijn voor de hinder van milieubelastende activiteiten en voor de hinder door houtstook (kachels en open vuur in de buitenlucht). Er wordt bijvoorbeeld gedacht aan verschillende varianten in juridische regels voor houtstook vanuit woningen, tuinen en vreugdevuren. Op basis van beschikbare literatuur, onderzoeken en ervaringen vanuit andere gemeenten wordt de impact van dit soort regels, in combinatie met bijvoorbeeld maatregelen voor veehouderijen, zoveel mogelijk in beeld gebracht.

3.3.4 Aanpak stikstof (N2000)

Voor de emissies/depositie van stikstof gelden relatief strikte reken- en toetsingsprocedures. Op hoofdlijnen laten stikstof verspreidingsberekeningen zich vergelijken met geur (en stof) verspreidingsberekeningen. Maar ervaring leert dat er voor het bepalen van effecten van stikstofdepositie er in de jurisprudentie heel strikte randvoorwaarden gelden voor de input van het gebiedsmodel.

Tot een aantal jaren geleden werd door de provincie Gelderland het vergunningen-register actief bijgehouden. Anno nu is het een feit dat dat register niet langer wordt bijgewerkt en dus niet kan dienen voor het opzetten van stikstof depositie berekeningen die voldoen aan de eisen die daaraan worden gesteld in jurisprudentie. Om daaraan te kunnen voldoen moet het register met daarin gegevens over staltypes, diersoorten en dieraantallen worden geactualiseerd. Een belangrijke stap in die actualisatie is het inzichtelijk maken van de latente vergunde ruimte. Dit is de ruimte tussen de vergunning(en) en de actuele veebezetting.

¹⁵ De EU heeft strengere luchtkwaliteitseisen vastgesteld, die uiterlijk in 2030 van kracht moeten zijn. Deze eisen hebben als doel de concentraties van PM_{2,5} en PM₁₀ te verlagen. De huidige jaargemiddelde concentraties van PM_{2,5} en PM₁₀ zijn respectievelijk 25 en 40 µg/m³. Vanaf 2030 moeten deze concentraties zijn gedaald naar 10 en 20 µg/m³.

Omdat het in Ede om meer dan 1000 agrarische bedrijven gaat is een handmatige inventarisatie van alle vergunningendossiers een tijdrovende klus die heel kostbaar is en niet goed past in de beoogde planning van het planproces. Een alternatieve benadering zou kunnen zijn het gebruik van de mei-tellingen voor de individuele bedrijven zoals die elk jaar door het CBS worden verzameld. Vooralsnog is het echter nog niet gelukt deze data beschikbaar te krijgen.

Daarom gaat de gemeente vooralsnog uit van een gesplitste benadering van het stikstof onderzoek. In deze eerste fase van de mer blijft het onderzoek naar de effecten van stikstof depositie beperkt tot een globale en beschrijvende analyse van de effecten zoals die worden verwacht. Pas in de aanvullende tweede fase van de mer, als de beschikbare data voldoende zijn geactualiseerd, kan de gemeente een voldragen stikstof onderzoek optuigen op basis waarvan juridisch houdbare stikstofregels opgesteld kunnen worden.

4 Hoe worden effecten in beeld gebracht

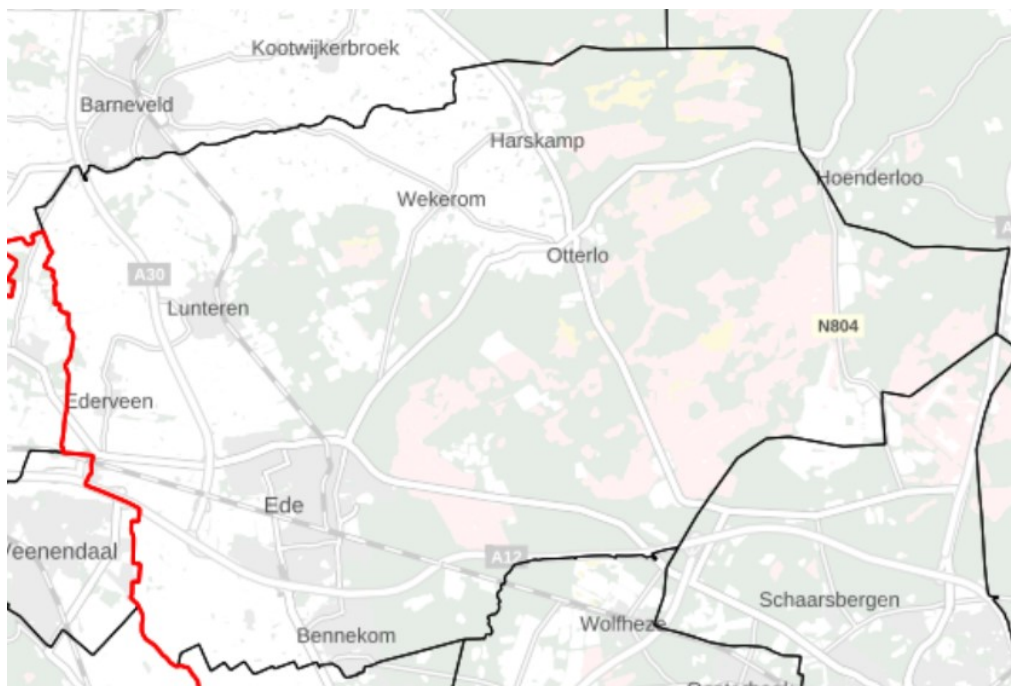
Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende onderdelen die doorlopen moeten worden om de effecten van het omgevingsplan en de in hoofdstuk 3 beschreven alternatieven in beeld te brengen. Allereerst wordt het plangebied omschreven, daarna volgt een omschrijving van de (autonome) ontwikkelingen in de gemeente Ede, hierna volgt het te hanteren toetsingskader voor het MER en de doelbereiktoets.

4.1 Plangebied

4.1.1 Plangebied en studiegebied

Het plangebied beslaat de hele gemeente Ede (zie figuur 4.1). De gemeente heeft ruim 123.000 inwoners (CBS, 2024) en beslaat zo'n 32.000 hectare. Binnen dit grondgebied liggen behalve de hoofdplaats Ede de woonkernen Bennekom, Deelen, Ederveen, Harskamp, Hoenderloo (deels), De Klomp, Lunteren, Otterlo en Wekerom en enkele buurtschappen.

Het studiegebied is het gebied waar effecten van de voorgenomen activiteiten kunnen optreden. Een studiegebied voor een specifiek milieuthema kan ook buiten de gemeentegrenzen (het plangebied) reiken. In het MER wordt dit per thema verder uitgewerkt.

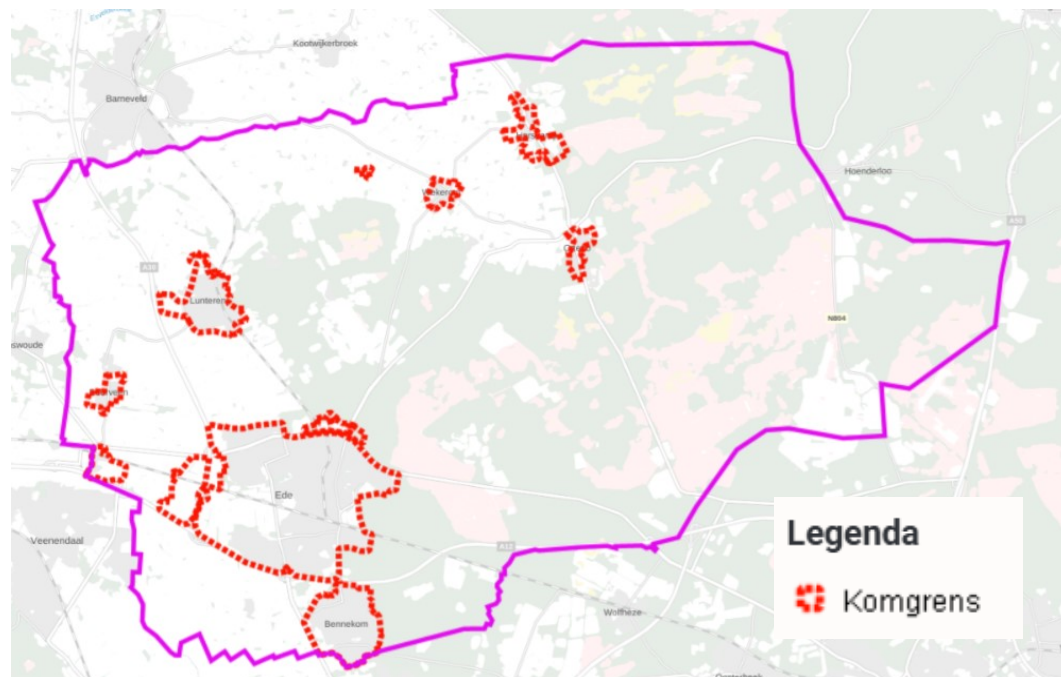

Figuur 4.1 Kaart van de gemeente Ede (Gemeentegrens is zwart, provinciegrens is rood)

4.1.2 Globale beschrijving van het gebiedsgebruik

De gemeente Ede heeft een diversiteit aan landschappen, dorpen en buurtschappen. De herkenbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente rust op een rijke cultuurhistorische basis. Er bestaan grote ruimteclaims voor verschillende opgaven, zoals de energietransitie en de bouw van woningen, bedrijfslocaties en maatschappelijke voorzieningen. De inpassing van deze opgaven bepaalt voor een groot deel de impact op de ruimtelijke kwaliteit.

De gemeente Ede is een ondernemende gemeente met veel MKB en familiebedrijven. Daarnaast vormt toerisme en recreatie een belangrijke bron van inkomsten. Een gestage groei in het aantal bedrijven en arbeidsplaatsen vindt plaats. Op economisch vlak vinden verschillende ontwikkelingen plaats, zoals duurzaamheid en robotisering. De landbouwsector bestaat met name uit grotere veehouderijen. Enerzijds dragen deze bedrijven bij aan voldoende en kwalitatief goed voedsel. Anderzijds, heeft de intensieve manier van landbouw bedrijven zijn weerslag op milieu en natuur (stikstof, fijnstof en zoönosen). De landbouw staat voor grote opgaven: een uitweg uit de stikstofcrisis en de omschakeling naar duurzame, circulaire en natuurinclusieve landbouw. De Veluwe is de meest populaire binnenlandse vakantiebestemming. Binnen de recreatiesector zijn er ontwikkelingen aan de gang, zoals veranderende doelgroepen en een verschuiving van bezit naar gebruik van middelen. Recreatie heeft daarnaast zijn weerslag op natuurwaarden. Hierop wordt actief ingezet op verschillende bestuurlijke niveaus. Het thema werken en landbouw toont heel verschillende ontwikkelingen. De economie van Ede heeft zich sterk ontwikkeld; terwijl er op het vlak van landbouw en recreatie verschillende uitdagingen bestaan.

Figuur 4.2 Ligging van de bebouwde kom (Bron: Atlas van Ede¹⁶)

4.2 Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die onafhankelijk van het voorgestelde plan plaatsvinden, maar wel een rol spelen in de referentiesituatie (de situatie zonder het project of plan). Het plan wordt gespiegeld aan de referentiesituatie, op deze wijze wordt duidelijk wat de mogelijke effecten als gevolg van het plan zijn. Een ontwikkeling moet voldoende zeker en concreet zijn om autonoom te worden genoemd. Daarnaast is er een categorie ontwikkelingen die een meer onzeker karakter hebben, zoals beleid en (landelijke) trends. Voor de volledigheid zijn deze ook opgenomen in deze paragraaf.

1. Referentiesituatie (huidige situatie en 'zekere ontwikkeling')
2. Beleid gemeente en andere overheden
3. Landelijke trends

4.2.1 Referentiesituatie

De referentiesituatie is zoals beschreven de bestaande situatie samen met de autonome ontwikkeling. Autonome ontwikkelingen, als onderdeel van de referentiesituatie, zijn formeel ontwikkelingen waarvoor een vastgesteld of ontwerp-plan of besluit ter inzage heeft gelegen en waarvan het zeker is dat de ontwikkeling ook binnen afzienbare tijd wordt gerealiseerd.

¹⁶ LODK - KaartViewer

4.2.2 Beleid gemeente en andere overheden

Zowel op landelijk niveau als op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau is er beleid die mogelijk ruimtelijke gevolgen heeft voor de gemeente Ede en de keuzes die worden gemaakt binnen het omgevingsplan. Dit is geen formele referentiesituatie maar wel een relevante variabele die wordt betrokken bij het in beeld brengen van de effecten van het omgevingsplan. Het betreft onder andere het volgende beleid:

Landelijk beleidsprogramma geur

De centrale overheid heeft in een brief aan de Tweede Kamer d.d. 7 juli 2023¹⁷ haar voornemen kenbaar gemaakt de normen aan te scherpen. Daarbij worden de standaardwaarden herzien. Het proces om te komen tot deze voorgenomen aanpassing van het landelijk beleid is echter niet ver genoeg om deze ontwikkelingen in dit MER mee te nemen als onderdeel van de autonome ontwikkelingen.

Daarnaast hebben de belangrijkste (geur) emissie reducerende maatregelen pas op termijn effect. In dit MER gaan we uit van het jaar 2040. In het onderzoek naar de in het omgevingsplan vast te leggen planregels worden deze in eerste instantie getoetst voor de huidige emissies uit het gebied.

Gelderse plannen

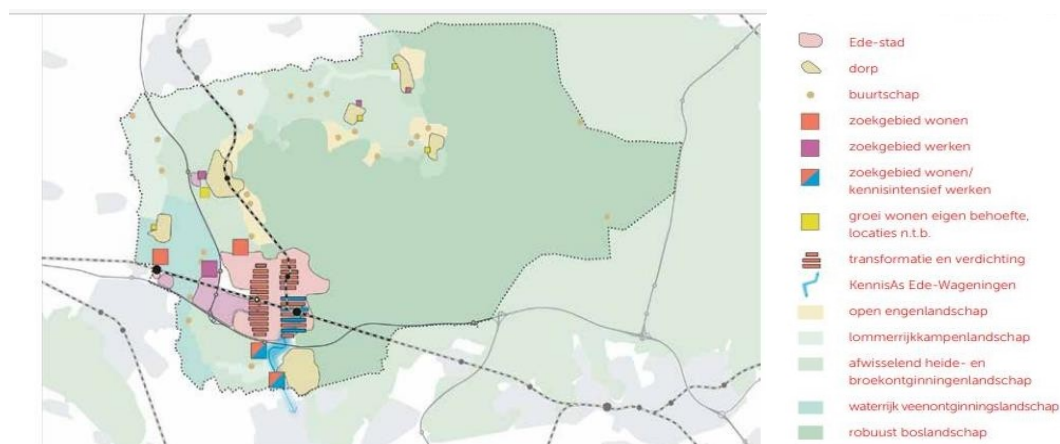
De provincie Gelderland wil een zone van 500 meter rond kwetsbare natuurgebieden¹⁸, zoals de Veluwe, instellen waarin de stikstofuitstoot fors omlaag moet. Met die maatregel wil GS de vergunningverlening weer op gang krijgen en de staat van de natuur verbeteren. Op de Veluwe, waar ongeveer de helft van alle stikstofgevoelige natuur van Nederland ligt, is het plan de uitstoot uiteindelijk met 60-70 procent te beperken (Bron: De Stentor 7 maart 2025¹⁹). Een beperking van de stikstofuitstoot heeft direct gevolgen voor de geuremissies. Opgemerkt wordt dat de emissiereductie efficiëntie voor geur (bijna) altijd lager is dan de stikstofemissiereductie efficiëntie.

Ontwikkelingen vanuit de omgevingsvisie

De omgevingsvisie beschrijft de toekomst van de gemeente in globale en abstracte termen. Er worden geen concrete ontwikkelingen in beschreven die kunnen gelden als een autonome ontwikkeling in het kader van dit MER. Wel worden in de omgevingsvisie woningbouwzones aangewezen, deze zijn weergegeven in figuur 4.3. Aangezien deze niet reeds vergund zijn is er geen sprake van een autonome ontwikkeling. De geïdentificeerde nieuwe zoekgebieden voor woonfuncties krijgen een plaats in de scenario's die ten grondslag zullen liggen aan de alternatieven die in het onderhavige MER onderzocht zullen worden (zie voor de beschrijving van de methode hoofdstuk 3).

¹⁷ [Kamerbrief over geurhinder en veehouderij; uitgangspunten aanpassing geurregeling | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)
¹⁸ <https://www.gelderland.nl/themas/stikstof/zonering>

¹⁹ Formeel vastgelegd door de provincie Gelderland in het Voorbereidingsbesluit stikstofemissie-arme stroken van 23 april 2025

Figuur 4.3 Globale ligging van nieuwe woonlocaties (bron: Omgevingsvisie)

Doesburgerbroek

In april 2023 is door de gemeente Ede een ambitiesdocument uitgebracht voor de woningbouwlocatie Kernhem Noord, ook bekend als de Doesburgerbroek. Deze locatie ligt aan de noordzijde van de in ontwikkeling zijnde wijk Kernhem (zie figuur 4.4). Doesburgerbroek betreft een gebied van ongeveer 100 hectare. In de huidige situatie bestaat het plangebied voornamelijk uit agrarische gronden, veehouderijen en enkele woningen. Doesburgerbroek is in beeld om te worden ontwikkeld voor woningbouw om zo in vulling te geven aan de omgevingsvisie benoemde opgave. Aan de westzijde wordt gezocht naar een tracé voor de nieuwe ontsluitingsweg van het gebied.

Figuur 4.4 Bovenaanzicht plangebied Doesburgerbroek

4.2.3 Landelijke trends

Landelijke trend in de omvang van de sector

Op basis van een bewerking van door het CBS voor de gemeente Ede gepubliceerde data²⁰ is vastgesteld dat in Ede sprake is van een gemiddelde jaarlijkse reductie van het aantal actieve bedrijven waar landbouwhuisdieren worden gehouden. Deze trend is in alle sectoren min of meer duidelijk herkenbaar met uitzondering in de geitensector: het aantal geitenhouderijen is sinds de eeuwwisseling min of meer stabiel (zie tabel 4.1).

Tabel 4.1 Ontwikkeling in het aantal in de gemeente Ede actieve bedrijven, per diersoort (bron: CBS)

	Rundvee	Varkens	Kippen	Schapen	Geiten	Paarden/pony's
gemiddelde in 2000-2004	715	506	188	164	51	239
gemiddelde 2020-2024	380	115	124	122	52	70

Een vergelijkbare analyse is gemaakt voor het aantal dieren per sector (zie tabel 4.2). De CBS data laten zien dat met name het aantal rundvee, kippen en geiten sinds de eeuwwisseling fors is toegenomen. Het aantal varkens daarentegen is met bijna 40 % afgenomen. Wellicht dat de recente stoppers regeling(en) deze trend in de pluimvee- en rundveesector hebben gekeerd.

Tabel 4.2 Ontwikkeling in het aantal in de gemeente Ede gehouden landbouwhuisdieren, per diersoort (bron: CBS)

	Rundvee	Varkens	Kippen	Schapen	Geiten	Paarden/pony's
gemiddelde in 2000-2004	99.595	243.058	2.333.583	5.123	6.173	1.466
gemiddelde 2020-2024	143.861	176.736	3.848.438	4.621	21.439	1.346
Toe- of afname	+31 %	-38 %	+39 %	-11 %	+71 %	-9 %

Landelijke stoppersregeling

De landelijke Beëindigingsregeling Veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv+) is er voor landbouwbedrijven met varkens, melkvee, kippen, kalkoenen of vleeskalveren die vallen onder de aanpak piekbelasting. Veehouders die hiervan gebruik maken kunnen omschakelen naar een nieuwe economische activiteit op de bestaande locatie of een nieuwe locatie. Voorwaarde is dat de veehouderijactiviteit geheel wordt beëindigd. Vergoeding op basis van een forfaitaire gecorrigeerde vervangingswaarde van de stallen, met sloopverplichting. Er wordt geen grond verworven. De regeling stond open tot 21 december 2024. Bij de RVO zijn ruim 80 aanmeldingen uit de gemeente Ede bekend.

²⁰ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80781NED/table?fromstatweb>

Als alle aangemelde bedrijven hun activiteiten staken neemt de geuremissie met 18 % af (afname van 2,2 miljoen OU op een totaal van 12 miljoen OU).

4.3 Wijze van beoordelen effecten

Voor de alternatieven zoals beschreven in hoofdstuk 3 worden de effecten op milieu in beeld gebracht.

4.3.1 Beoordelingskader relevante milieuregels categorie 1

De effecten van het omgevingsplan worden getoetst aan de hand van de onderstaande set beoordelingscriteria. Deze zijn opgenomen in tabel 4.3. Om te komen tot dit overzicht is eerst, op basis van de in de paragraaf 3.1 Stap 1 genoemde tabel in bijlage 1, geselecteerde milieuregels bepaald met welke milieuthema's sprake is van een raakvlak. Hierbij gaat het specifiek om de regels die zijn opgenomen in de eerste categorie, waarvoor ook alternatieven zijn ontwikkeld. Deze alternatieven worden kwantitatief beoordeeld. De regels uit de tweede categorie worden op een andere wijze en meer kwalitatief beoordeeld; zie hiervoor paragraaf 4.3.2.

Tabel 4.3 Beoordelingscriteria MER

Aspecten	Beoordelingscriteria	Beoogd detailniveau
Woon- en leefmilieu	- Geluid - Geur - Luchtkwaliteit	Modelberekening (kwantitatief) voor: geur, geluid en luchtkwaliteit Expert judgement (kwalitatief) voor overige thema's
Vestigingsklimaat	- Milieuruimte geur - Milieuruimte geluid - Milieuruimte luchtkwaliteit	Modelberekening (kwantitatief)
Wonen	- Voorzien in woningbehoefte	Modelberekening (kwantitatief)

Het MER beschrijft en beoordeelt de relevante leefomgevingseffecten van de alternatieven met plussen en minnen op een vijfpuntschaal ten opzichte van de referentiesituatie, waarbij per thema de klasse-indeling specifiek wordt uitgewerkt.

Tabel 4.4 Vijfpuntschaal

Waardering	Toelichting op klasse-indeling
++	Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	Licht positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	Niet of nauwelijks effect / neutraal ten opzichte van de referentiesituatie
-	Licht negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	Negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

4.3.2 Beoordelingswijze relevante milieuregels categorie 2

Voor de milieuregels in categorie 2 zijn geen alternatieven ontwikkeld. Dit komt doordat het gaat om regels die zijn gebaseerd op gezondheidsonderzoek of veiligheidsonderzoek, waarbij op basis van de wetenschappelijke inzichten geen alternatief beschikbaar is. Deze regels worden niet verder kwantitatief onderzocht, maar wel beschreven in het MER. Bij deze beschrijving wordt gebruikgemaakt van beschikbare onderzoeken en data. Vervolgens wordt kwalitatief inzichtelijk gemaakt wat de mogelijke consequenties zijn van de gestelde milieuregel op de fysieke leefomgeving en of er sprake is van mogelijke positieve, neutrale of negatieve effecten. Thema's die in dit kader in ieder geval worden beschouwd zijn:

- Gezondheid: endotoxine en zoönose
- Externe veiligheid
- Geur (door het exploiteren van zuiveringstechnische werken)

Waar relevant en mogelijk worden de effecten in samenhang met de effecten uit categorie 1 beschouwd.

4.4 Toets doelbereik

Bij de beoordeling van het doelbereik wordt beschreven in hoeverre de doelen van ander gemeentelijk beleid (zoals bijvoorbeeld de omgevingsvisie en programma's) worden bereikt doormiddel de gemaakte keuzes in het omgevingsplan. In deze toets wordt dus gekeken in hoeverre de effecten van het omgevingsplan bijdragen aan andere gemeentelijke ambities. Specifiek wordt ingegaan op de ambities op het vlak van wonen en werken maar daarnaast worden ook meer afgeleide effecten beschouwd. Bijvoorbeeld, wat kan een strengere normering betekenen voor doelen met betrekking tot het behoud en de versterking van landschappelijke kwaliteiten, of wat is de invloed op het behalen van de klimaatdoelen? Het betreft een kwalitatieve inschatting van het doelbereik. De mate van zekerheid waarmee een doel naar verwachting wordt behaald, en de onzekerheden die hierbij een rol spelen, worden inzichtelijk gemaakt.

5 Procedure

5.1 Stappen mer procedure

Voor het omgevingsplan wordt een mer-procedure doorlopen. Deze NRD vormt de eerste stap in dit proces. De wettelijke vastgestelde procedure omvat verschillende stappen.

Voorfase

Hoewel de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) geen verplicht onderdeel is van een mer, wordt deze vaak opgesteld om de inhoud en scope (onderzoeksinstek) van het MER vast te leggen. Voorafgaand aan de terinzagelegging wordt de NRD vrijgegeven door de gemeente Ede. Bij de terinzagelegging heeft eenieder gedurende zes weken de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. De NRD wordt ook voor advies toegezonden aan betrokken bestuursorganen, wettelijke adviseurs, maatschappelijke partijen en de Commissie mer.

Zie ook paragraaf 5.2. De commissie zal advies geven over de reikwijdte en detailniveau van het MER. In een Nota van Antwoord wordt gereageerd op de zienswijzen op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

MER

Het MER wordt opgesteld aan de hand van de onderzoeksopgave zoals beschreven in de NRD. Zienswijzen op de NRD en het advies van de Commissie mer op de NRD worden bij het tot stand komen van het MER betrokken.

Zienswijzen

Wanneer het MER inhoudelijk is afgerond legt de gemeente het MER samen met het ontwerp omgevingsplan ter inzage. Zoals beschreven in paragraaf 2.4 wordt de MER ter inzage gelegd en betrokken in de besluitvorming van de eerste tranche van het omgevingsplan (transitieplan). Eenieder kan vervolgens zienswijzen indienen op het MER en het ontwerp omgevingsplan. De Commissie mer zal advies geven over de inhoud van het MER.

Definitief besluit

De gemeenteraad neemt het definitieve besluit door het vaststellen van het omgevingsplan. Het MER is geen besluit, maar een onderbouwing (bijlage) bij het besluit. De zienswijzen op het ontwerp worden zo veel als mogelijk in het omgevingsplan verwerkt. In het plan wordt aangegeven hoe rekening gehouden is met (aanzienlijke) milieugevolgen, zienswijzen en adviezen. Bovendien wordt vastgesteld hoe en wanneer er gemonitord (zie ook paragraaf 5.5) wordt op daadwerkelijk optredende aanzienlijke milieugevolgen.

5.2 Partijen betrokken bij de mer-procedure

In de mer-procedure zijn er verschillende rollen en partijen betrokken:

- Het bevoegd gezag: Dit is het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor de voorbereiding of vaststelling van het plan. In dit geval betreft dit de gemeente Ede
- Adviseurs en bestuursorganen: Deze zijn nodig tijdens de voorbereidingsfase, afhankelijk van het type plan en de inschatting van het bevoegd gezag. Specialisten van de gemeente Ede, Omgevingsdienst De Vallei (OddV), GGD Gelderland-Midden en TAUW worden geraadpleegd bij het opstellen van het MER, daarnaast kan ook het waterschap of de provincie worden geraadpleegd
- De *wettelijke adviseurs* zijn de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed vervult deze rol voor het ministerie van OCW
- De Commissie mer fungeert als wettelijke adviseur. Dit is een onafhankelijke adviescommissie die adviseert over de inhoud en kwaliteit van milieueffectrapporten. De commissie kan gevraagd worden om advies uit te brengen over de kwaliteit en de volledigheid van het milieueffectrapport. Bij een plan-MER is het verplicht om de Commissie mer om advies te vragen, daarnaast wordt zoals genoemd ook vrijwillig advies gevraagd op de NRD
- Burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties

Bij plannen en programma's zijn de initiatiefnemer en het bevoegd gezag doorgaans dezelfde bestuursorganisatie. In sommige gevallen kan bijvoorbeeld het college van burgemeester en wethouders de initiatiefnemer zijn, terwijl de gemeenteraad het bevoegd gezag vormt. Tevens kan een particulier of bedrijf verzoeken om een aanpassing van een plan (bijvoorbeeld om een woningbouwplan mogelijk te maken).

5.3 Participatie

5.3.1 Participatie - tot nu toe

De gemeente Ede vindt het belangrijk dat de partijen, zoals benoemd in paragraaf 5.2., goed en tijdig worden betrokken. Daarmee wordt het draagvlak vergroot van bepaalde keuzes en komt er aan de voorkant van het proces waardevolle informatie op tafel te liggen. Dat vergroot de kwaliteit van de besluitvorming.

De gemeente heeft in de voorbereiding gekozen om eerst zelf het nodige 'huiswerk' te maken en de gemeenteraad daarbij te betrekken via de 'wensen en bedenkingen' procedure. De uitwerking van een omgevingsplan is namelijk een omvangrijke en juridisch complexe opgave. Meer daarover leest u in paragraaf 2.4. Met een goede voorbereiding kan de participatie gericht en doelmatiger worden vormgegeven.

In de voorbereidende fase zijn marktpartijen en belangenverenigingen uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst waarbij het te volgen proces en de eerste opzet van de juridische structuur van het omgevingsplan centraal stonden. Deze bijeenkomsten hebben plaatsgevonden in november 2023 en maart 2024. De marktpartijen en belangenverenigingen konden zich vervolgens aanmelden voor een periodieke update van het proces. Een groot aantal heeft hier gebruik van gemaakt en worden proactief geïnformeerd over de stand van zaken van het gemaakt 'huiswerk' en het moment waarop documenten formeel ter inzage worden gelegd. Aan- en afmelding van deze periodieke update is te allen tijde mogelijk.

Afgelopen jaren is verder een periodiek overleg georganiseerd tussen regiogemeenten, Omgevingsdienst De Vallei, Waterschap en GGD. Doelstelling van dit overleg is het uitwisselen van kennis en ervaringen met betrekking tot het opstellen van het omgevingsplan.

5.3.2 Participatie NRD

De terinzagelegging van de NRD is het eerste formele moment waarop zienswijzen kunnen worden ingediend. De ingekomen zienswijzen op de NRD zullen worden betrokken bij de uitwerking van de MER, evenals de adviezen vanuit de commissie mer en de reacties vanuit de gemeenteraad. Gelijktijdig met deze terinzagelegging organiseren we ook een informatiebijeenkomst waarop we weer in gesprek gaan met marktpartijen en belangenverenigingen.

5.3.3 Participatie – in de voorzienbare toekomst

Zoals in paragraaf 2.4 is beschreven wordt een uitgebreid participatieproces gevolgd voor het opstellen van het omgevingsplan met bijbehorende MER. Ten tijde van het 'voorontwerp' richten wij os vooral op de professionele partijen, zoals belangenverenigingen en marktpartijen. Op het moment dat de rechten en plichten uit de bestemmingsplannen worden omgezet, dan worden de inwoners actiever benaderd tijdens de gebiedsgerichte procedures. Korteidshalve wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

5.4 Aanvulling fase 2 MER

De aanvulling in fase twee van de MER bestaat uit aanvullingen met betrekking tot de stikstofdepositieproblematiek die samenhangt met de omzetting van de bestemmingsplannen naar het nieuwe omgevingsplan. Daarnaast heeft de aanvulling betrekking op het onderzoek naar doelsturing en eventueel de monumentenbiotopen.

5.5 Monitoring

Het is voorgeschreven vanuit de Omgevingswet (artikel 11.3 en 11.5 Omgevingsbesluit) dat het bevoegd gezag de aanzienlijke milieueffecten van de uitvoering van een plan monitort. In het MER volgt daarom een beschrijving van de voorgenomen monitoringsmaatregelen. Zo wordt het kwaliteitsniveau van de fysieke leefomgeving op gezette tijden gemonitord en geordend bijgehouden. Een dergelijk systeem is nodig om te kunnen bepalen of voorspelde effecten ook daadwerkelijk uitkomen. Als dit niet het geval is, kan worden bijgestuurd door maatregelen in te zetten of door het beleid aan te passen.

Daarnaast bevat het plan de monitoringsmaatregelen (artikel 11.4 Omgevingsbesluit). Ook bevat het besluit de monitoringsmaatregelen en procedures voor de monitoring van die effecten waarvoor het bevoegd gezag monitoring noodzakelijk acht (artikel 11.19 Omgevingsbesluit).

Bijlage 1**Inventarisatie matrix – beoordeling van
de milieuthema's**

Bijlage 1 Afweging met betrekking tot de te onderzoeken regels in het plan-MER Omgevingsplan

Inleiding

Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Onder de Omgevingswet is een aantal regels van het Rijk aan gemeenten en waterschappen overgedragen. Een belangrijk deel daarvan bestond uit milieuregels. Onder de Omgevingswet kunnen (en moeten soms) gemeenten de door het Rijk overgedragen en in het omgevingsplan ingevoegde regels behouden, aanpassen of laten vervallen. Hierbij moeten de instructieregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en de provinciale omgevingsverordening worden toegepast.

Daarnaast biedt het wettelijk stelsel de mogelijkheid om 'maatwerkregels' op te nemen in het omgevingsplan. Daarmee kunnen gemeenten afwijken van de landelijke juridische regels in de Algemene maatregelen van bestuur (AMvB). De mogelijkheid hiervoor moet wel worden gegeven in de betreffende AMvB, hetgeen met name terugkomt in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en in mindere mate in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Voor zover in het omgevingsplan 'maatwerkregels' worden opgenomen, dan zal daarbij uiteraard ook voldaan moeten worden aan de gegeven instructieregels. Daarnaast zal de gemeente goed moeten motiveren en verantwoorden waarom daarvoor is gekozen.

Bij het stellen van decentrale milieuregels speelt, net als bij rijksregels, de vraag of een milieueffectrapportage (plan-MER) nodig is. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft naar aanleiding van een beroepszaak over een windpark in Delfzijl in juni 2021 een uitspraak gedaan¹ over de toen geldende regels in het Activiteitenbesluit milieubeheer over windturbines. Deze zijn buiten toepassing verklaard, omdat daarvoor geen plan-MER is gemaakt op grond van de richtlijn strategische milieubeoordeling (smb-richtlijn). Deze uitspraak is gebaseerd op het eerdere Nevele-arrest van het Europees Hof van Justitie². Naar aanleiding van deze uitspraken is een onderzoek gestart naar de mogelijk bredere werking van deze uitspraak voor andere milieuregels en de mogelijke impact van de Nevele-jurisprudentie op de overgedragen milieuregels. De bestaande jurisprudentie en kennis geven geen uitsluitsel over welke algemene milieuregels van het Rijk een plan-mer-plicht geldt. Voor wijziging van algemene milieuregels of nieuwe algemene milieuregels moet per geval worden bepaald of een mer-plicht aan de orde is.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft het Rijk een deel van de milieuregels (ook wel bruidsschat genoemd) overgedragen aan de gemeenten. Voor deze regels is in het verleden geen MER opgesteld en daarmee zijn de gemeenten nu afzonderlijk verplicht om dit alsnog te beoordelen. Bestuurlijk is afgesproken dat het Rijk de verantwoordelijkheid blijft nemen voor de overgedragen milieuregels, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat heeft tot de bestuurlijke afspraak geleid dat het Rijk, in afstemming met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van Waterschappen (UvW) en het Interprovinciaal Overleg (IPO), een programma over het na inwerkingtreding omgaan met de overgedragen milieuregels vaststelt (verder: Programma Overgedragen Milieuregels), en bij de voorbereiding daarvan ook een plan-MER opstelt. Voorafgaand aan de plan-MER is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. De minister heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd om op basis van de NRD te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

De Commissie adviseert om in het MER te focussen op (bruidsschat)regels met aanzienlijke milieueffecten. Daar is het instrument milieueffectrapportage namelijk voor bedoeld. Slechts een deel van de regels (uit de bruidsschat) veroorzaakt of voorkomt dat activiteiten aanzienlijke milieueffecten hebben. Het juridische risico heeft daardoor slechts betrekking op een deel van de regels. Ook om het MER overzichtelijk en bruikbaar te houden is een afbakening noodzakelijk. De Commissie adviseert verder dat de regels (uit de bruidsschat) die geen aanzienlijke milieueffecten hebben in het programma kunnen worden beschreven. De Commissie vindt het dus niet nodig om in het MER voor ieder voorschrift uit de bruidsschat de milieueffecten te onderzoeken inclusief alternatieven of varianten. Ook zonder dat te doen kan de minister een besluit nemen over het programma waarin het milieubelang volwaardig wordt meegenomen.

Gelet op de hiervoor gegeven onzekerheden in de jurisprudentie, wil gemeente Ede uit voorzorg de milieuregels met in potentie aanzienlijke milieueffecten laten beoordelen in de plan-MER voor het nieuwe omgevingsplan. Het omgevingsplan is namelijk een belangrijke juridische kader voor alle gebiedsontwikkelingen in de aankomende tijd waarin onnodige risico's zoveel mogelijk moeten worden beperkt. Dit planMER is daarvoor een goede beheersmaatregel. In deze bijlage

¹ <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/gevolgen-nevele-arrest/>

² HvJ EU, nr. C-24/19 25-06-2020, CURIA - Documents (europa.eu).

wordt een afweging gemaakt over de milieuregels die in de plan-MER worden onderzocht aan de hand van het criterium dat het gaat om een regel met aanzienlijke milieueffecten.

Afbakening van regels en onderwerpen

Voor de omzetting van de regels uit het bruidsschat naar het nieuwe omgevingsplan zijn de instructieregels uit het Bkl van belang. De milieuregels uit het Bkl conflicteren vaak met de milieuregels uit de bruidsschat, omdat de bruidsschat nog grotendeels is gebaseerd op de systematiek van vóór de Omgevingswet, waarbij de verdere integratie tussen milieu en ruimtelijke ordening nog niet aanwezig is. De instructieregels uit het Bkl die overeenkomen met de regels uit de bruidsschat worden daarom betrokken. Ook kunnen regels uit andere regelgeving (bijv. Bal en Mijnbouwwet) doorwerken in het omgevingsplan. Ook vanuit de APV worden een aantal regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving overgezet naar het omgevingsplan.

Er zijn ook onderwerpen die onder de Omgevingswet zelf niet worden geregeld, maar die mogelijk wel een effect hebben op de fysieke leefomgeving. Daarbij kan worden gedacht aan endotoxinen, spuitzones, bastonen bij muziek vanuit horeca en evenementen, straling, etc. Een aantal van deze aspecten zal in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties mogelijk wel een plek moeten krijgen in het omgevingsplan.

Verder wordt er in Nederland gewerkt aan de uitwerking van regels die betrekking hebben op doelsturing, met name als het gaat om veehouderijen. Doelsturing kan op erfniveau en gebiedsniveau plaatsvinden. In deze fase van de plan-MER worden mogelijke regels met betrekking tot doelsturing nog niet onderzocht. Dit komt mogelijk in een latere fase aan bod.

In het plan-MER worden conform het bovengenoemde advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage alleen de regels uit het omgevingsplan met in potentie aanzienlijke milieueffecten onderzocht. De centrale vraag hierbij is: *Welke regels hebben aanzienlijke milieueffecten?*

Bij de beantwoording van deze vraag is in de eerste plaats van belang dat het moet gaan om regels die kaderstellend zijn voor mer(boordelings)plichtige pbesluiten. Uit de jurisprudentie met betrekking tot windturbines komt naar voren dat het vooral gaat om nieuwe situaties. Met terugwerkende kracht kan het ook

om regels voor bestaande situaties gaan indien is gebleken dat deze regels in strijd zijn met mensenrechtenverdragen (artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM))³.

Om te bepalen welke regels aanzienlijke milieueffecten hebben, zou gebruik kunnen worden gemaakt van hinderbelevingsonderzoek. Echter dit soort type onderzoek gaat uit van vooral bestaande situaties en voor die bestaande situaties geldt ook nog een keer dat bij de realisatie van de activiteit niet altijd sprake was van een mer(boordelings)plichtig besluit. Neem als voorbeeld geur vanuit horeca. Het kan zijn dat er in een gemeente veel hinder wordt ervaren van geur van horeca. Dit betreft echter bestaande situaties. Voor nieuwe situaties voor horeca geldt dat meestal geen sprake is van een mer(boordelings)plichtig besluit. Nieuwe horeca kan wel deel uitmaken een grotere gebiedsontwikkeling/ een stedelijk ontwikkelingsproject waarbij sprake is van een mer(boordelings)plichtig besluit. Gaat het dan bij geur van horeca in een dergelijke gebiedsontwikkeling om aanzienlijke milieueffecten? Het is in de praktijk bij een plan-MER voor een stedelijk ontwikkelingsproject zeer ongebruikelijk om geur vanuit horeca te onderzoeken. Dit omdat de effecten meestal vrij beperkt zijn en betrekking hebben op mogelijke hinder van enkele woningen, waarbij bovendien technische maatregelen kunnen worden genomen om de hinder te beperken. Aanzienlijke cumulatieve effecten door geur van horeca zijn er niet; er is geen sprake van een “deken van geur” over een groot gebied als gevolg van horeca-activiteiten. Bij geur van horeca gaat het daarom niet om aanzienlijke milieueffecten, ondanks dat uit hinderbelevingsonderzoek naar voren kan komen dat geurhinder van horeca relatief veel voorkomt.

Als het gaat om regels met aanzienlijke milieueffecten onderscheiden we de volgende criteria die een rol kunnen spelen in de afweging:

- 1) De regel is kaderstellend voor mer(boordelings)plichtige besluiten.
- 2) Voor regels die heel direct volgen uit Europese regelgeving is het Nevele-arrest niet van toepassing, indien er ook geen lokale afwegingsruimte is. Voor luchtkwaliteit geldt bijvoorbeeld dat soepelere regels dan de grenswaarden uit de Europese richtlijn luchtkwaliteit niet zijn toegestaan, maar er bestaat wel een lokale afwegingsruimte om strengere regels dan de grenswaarden op te nemen. Voor bepalingen in het kader van externe veiligheid die gebaseerd zijn op de ADR is er bijvoorbeeld geen afwegingsruimte.

³ ABRvS 7 augustus 2019, ECLI: NL:RVS:2019:2713, ABRvS 18 september 2024, ECLI:NL:RVS:2024:3745, HvJ EU 4 oktober 2012, EU:C:2012:608 (Byankov) en HvJ EU 10 maart 2022, ECLI:EU:C:2022:175 (Grossmania).

- 3) De regel heeft betrekking op een aspect waarvoor het in de huidige mer-praktijk gebruikelijk is om deze te onderzoeken, omdat het effect relevant is om milieu volwaardig te laten meewegen in de afweging.
- 4) In potentie gaat het als gevolg van de regel om grote milieucontouren (groot oppervlak) en raakt het in een nieuwe situatie mogelijk relatief veel kwetsbare gebouwen, zoals woningen;
- 5) Het effect op de gezondheid is relatief groot, mede door cumulatie. Denk aan luchtkwaliteit, waarbij ook veel kleine bronnen tezamen de luchtkwaliteit verslechteren (achtergrondconcentratie) en de gezondheidseffecten relatief groot zijn.
- 6) De regel richt zich op een aspect dat maatschappelijk ontwrichtend situaties tracht te beheersen. Denk aan een ramp met gevaarlijke stoffen, waarbij veel slachtoffers kunnen vallen.
- 7) Bij de afweging welke regels onderzocht gaan worden in het plan-MER speelt verder een rol of de activiteit waarop de regels van toepassing zijn in gemeente Ede wel of niet aanwezig is.
- 8) Loopt er op landelijk niveau een procedure met plan-MER om regels aan te passen en wachten we de uitkomsten van dit traject wel of niet af als gemeente. Dit betreft de milieuregels voor (grotere) windturbines en geur van veehouderijen.

De structuur van het nieuwe omgevingsplan onderscheid op hoofdlijnen twee situaties:

- a) Het toedelen van een functie aan een locatie. Bij de realisatie of wijziging van een functie zijn er beoordelingscriteria vervat in regels ter

bescherming van gezondheid (milieu) en gevaar. Een bestaande milieubelastende activiteit mag daarnaast niet onevenredig in haar recht om de huidige activiteit uit te voeren worden geschaad.

- b) Een milieubelastende activiteit. Hiervoor gelden regels ter bescherming van gezondheid (milieu) en gevaar.

Op hoofdlijnen verschillen de milieuregels voor beide situaties niet van elkaar, waardoor bij de eerste situatie vaak wordt verwezen naar de regels m.b.t. een milieubelastende activiteit. De focus in deze bijlage ligt dan ook op de milieubelastende activiteiten.

Voor de milieuregels die vallen onder de noemer aanzienlijke milieueffecten zijn er twee categorieën als het gaat om onderzoek, namelijk:

1. Regels waarbij verschillende alternatieven worden onderzocht: variant "wel (1)" (ook genoemd: categorie 1).
2. Regels die zijn gebaseerd op gezondheidsonderzoek of veiligheidsonderzoek, waarbij op basis van de wetenschappelijke inzichten geen alternatief beschikbaar is. Deze regels worden niet meer nader onderzocht, maar wel beschreven in de plan-MER: variant "wel (2)" (ook genoemd: categorie 2).

In de onderstaande tabel is per (cluster van) regel(s) een afweging opgenomen of deze wel of niet wordt onderzocht in het plan-MER.

Tabel: Afweging met betrekking tot de te onderzoeken regels in het plan-MER Omgevingsplan

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Bouwwerken			
Activiteit m.b.t. bouwwerken, open erven en terreinen.	Afdeling 22.2 Omgevingsplan	Niet	Met het oog op het waarborgen van veiligheid zijn o.a. regels m.b.t. aansluitafstand voor elektriciteit en gas, bluswatervoorzieningen, bereikbaarheid van hulpverleningsdiensten, bouwvalligheid van nabijgelegen bouwwerk, aanwezigheid van brandgevaarlijke stoffen nabij bouwwerken. De regels zijn niet kaderstellend voor mer(boordelings)plichtige besluiten, in de zin dat ze worden meegewogen in de besluitvorming. Bestrijdbaarheid (o.a. bluswatervoorzieningen) en bereikbaarheid spelen een rol bij de afweging van het externe veiligheidsrisico (groepsrisico), maar de regels zijn dusdanig gedetailleerd dat dit soort aspecten niet op dat detailniveau worden beoordeeld bij mer(boordelings)plichtige besluiten. Ook gaat het om veelal situaties waarbij de risicovolle activiteit door de beperkte omvang geen aanzienlijke milieueffecten veroorzaakt bij een incident. Een aantal bepalingen zijn daarnaast direct gebaseerd op Europese regelgeving (ADR).

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			Met het oog op het beschermen van de gezondheid zijn er verder regels m.b.t. de aansluiting van afvoer huishoudelijk afvalwater en hemelwater, bodem en overbewoning. Deze regels zijn dermate technisch en gedetailleerd dat ze niet kaderstellend voor mer(beoordelings)plichtige besluiten, in de zin dat ze worden meegewogen in de besluitvorming. De eventuele milieueffecten zijn beperkt en daardoor betreft het geen regels met aanzienlijke milieueffecten. De regels m.b.t. bodem hebben vooral betrekking op de te volgen procedure en niet zo zeer de effecten zelf.
Specifieke zorgplicht gebruik bouwwerk	Artikel 22.18 (en 22.20) Omgevingsplan	Niet	Deze specifieke zorgplicht heeft betrekking op (milieu)overlast en hinder, waaronder ook hinder van houtstook. Houtstook is cumulatief een relatief grote bron als het gaat om luchtkwaliteit. Tevens is houtstook een bron in de directe nabijheid van kwetsbare groepen waardoor gezondheidseffecten relatief groot kunnen zijn. In de regels van de bruidsschat en het Bkl wordt het gebruik van houtstook verder niet geregeld, maar een gemeente mag wel regels aan het gebruik opnemen. Deze optie komt hieronder apart aan bod. De specifieke zorgplicht heeft verder betrekking op het voorkomen van gevaar voor de gezondheid of veiligheid door diegene die het bouwwerk gebruikt, waarbij ook onderwerpen zoals geluid, trillingen aan bod komen. Deze specifieke zorgplicht wordt niet onderzocht omdat de effecten zich beperken tot de directe omgeving (de burens) en er verder geen aanzienlijke milieueffecten optreden. Verder komen evenementen(terreinen) hieronder aan bod.
Cultuurhistorie en archeologie			
Bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden	§ 22.2.6 Omgevingsplan § 5.3.3. Artikel 5.130 Artikel 5.131 Bkl Hoofdstuk 13 Bal	Niet	<i>Cultureel erfgoed</i> Met betrekking tot cultureel erfgoed is dit een onderwerp dat regelmatig wordt beoordeeld in het kader van een mer(beoordelings)plichtige besluit. Het zijn vooral de monumentenbiotopen die mogelijk een grotere impact op de omgeving kunnen hebben en mogelijk kunnen vallen onder de noemer aanzienlijke milieueffecten. In de eerste fase van het plan-MER omgevingsplan worden de monumentenbiotopen nog niet beoordeeld, omdat deze biotopen nog niet zijn uitgewerkt en over de effecten daardoor geen uitspraken kunnen worden gedaan over aanzienlijke milieueffecten. <i>Archeologie</i> De gemeente kan lokale regels stellen over archeologisch onderzoek. Dit kan de gemeente doen om archeologische monumenten in de bodem te beschermen of om ze deskundig te laten opgraven. Het archeologisch onderzoek kan verschillende vormen aannemen. In gebieden met een lage verwachtingswaarde kan de gemeente kiezen om een grotere vrijgestelde oppervlakte vast te leggen in het omgevingsplan. Dit om te voorkomen dat de gemeente een initiatiefnemer belast met het doen van archeologisch onderzoek dat naar verwachting niet of nauwelijks zinvol is. De mate van vrijstelling is afhankelijk van de

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			archeologische verwachtingswaarde van het gebied. Daarom zal de gemeente de vrijstelling ook met archeologisch-inhoudelijke redenen moeten onderbouwen. De regels in het omgevingsplan richten zich op de onderzoeksverplichtingen voor archeologisch onderzoek en zijn daardoor niet direct kaderstellend voor mer(beoordelings)plichtige besluitvorming.
Milieu			
Algemene bepalingen / zorgplicht			
Algemene bepalingen / Specifieke zorgplicht en Maatwerkvoorschriften voor milieubelastende activiteit Overige vergunningsplichten	Diverse artikelen Omgevingsplan	Niet	De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft over zorgplicht en vergunningplicht voor milieubelastende activiteiten geadviseerd: De bruidsschat omgevingsplan bevat voor milieubelastende activiteiten een specifieke zorgplicht (artikel 22.44) en de mogelijkheid deze te specificeren voor lokale situaties (maatwerkvoorschriften via artikel 22.45). De Commissie acht de zorgplicht onvoldoende gedetailleerd om in het MER te betrekken. Het MER hoeft ook niet te gaan over het aanwijzen van vergunningplichtige activiteiten in de bruidsschat zelf.
Energie			
Doelmatig gebruik van energie	Artikel 8.9 lid 1 f Bkl	Niet	Een gemeente heeft de mogelijkheid om doelmatig gebruik van energie / energiebesparing nader in te vullen in het Omgevingsplan. In deze fase van het omgevingsplan wordt dit nog niet gedaan. Voor duurzaamheid en energie wordt vooral met het instrument programma gewerkt om de doelen te bereiken.
Zwerfafval			
Zwerfafval	Artikel 22.53 Omgevingsplan (bruidsschat)	Niet	In het omgevingsplan van rechtswege is de volgende bepaling opgenomen: Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen worden binnen een straal van 25 m rond de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, zo vaak als nodig etenswaren, verpakkingen, sport- of spelmateriaal, of andere materialen verwijderd die van de activiteit afkomstig zijn. In het Bkl is er geen instructieregel over zwerfafval. Gemeente heeft wel de mogelijkheid om over zwerfafval regels op te nemen in het omgevingsplan. In Ede wordt de hierboven genoemde regel uit de bruidsschat overgenomen in het op te stellen definitieve Omgevingsplan Ede. Daarnaast wordt bij zwerfafval ingezet op communicatieve en faciliterende sturing. Zwerfafval kan cumulatief bij grotere stedelijke ontwikkelprojecten voor aanzienlijke milieuschade zorgen. Daarbij gaat het er dan met name om dat de afvalinzamelingsfaciliteiten op orde zijn in de stedelijke ontwikkeling. Dit is maatwerk per gebied en wordt daarom niet via algemene regels in het omgevingsplan geregeld.
Geluid (activiteiten en milieuzonering)			

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Geluid door activiteiten, anders dan door windturbines en windparken en buitenschietsbanen Activiteiten en milieuzonering	§ 22.3.4.1 en § 22.3.4.2 Omgevingsplan § 5.1.4.2.1 § 5.1.4.2.2 Bkl VNG Handreiking Activiteiten en milieuzonering	Niet	<i>Algemene bepalingen</i> Er is bij deze algemene bepalingen geen directe relatie met aanzienlijke milieueffecten. Voor het toepassingsbereik geldt dat bij de systematiek van activiteiten en milieuzonering, zoals beschreven in de VNG Handreiking Activiteiten en milieuzonering, zich niet alleen richt op een geluidgevoelig gebouw, maar ook op vaste afstanden. In het buitengebied sluit de werkwijze met vaste afstanden ook aan bij de ambitie uit de Omgevingsvisie Ede 2040 om de kwaliteit als rustig buitengebied te behouden. <i>Specifieke onderwerpen</i> In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties komen situaties voor waarover een afweging moet worden gemaakt qua geluid, maar niet zijn opgenomen in de instructieregels van het Bkl of waarover in de instructieregel is opgenomen dat in het omgevingsplan geen waarde voor geluid mag worden opgenomen. Denk aan onderwerpen zoals onversterkt menselijk stemgeluid, geluid van speelvoorzieningen in de openbare ruimte (skate-voorziening, basketbalkooi), piekgeluiden, laden en lossen en de twaalf dagenregeling voor festiviteiten. Specifiek bij stemgeluid van kinderen spelen ook hele specifieke andere belangen een rol, zoals kinderrechten. In de meeste situaties gaat dit om bronnen met een relatief beperkt (tijdelijk) effect op de omgeving en geen aanzienlijke milieueffecten. Deze onderwerpen worden daarom niet onderzocht in de plan-MER. <i>Geluid van horeca</i> Voor geluid van horeca geldt dat geluid van muziek diepe bastonen verder dragen en een andere geluidsbeleving geven. Dit wordt in het bkl verder niet geregeld, maar een gemeente heeft wel de ruimte, mede in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, om bastonen verder te regelen. Dit kan met name relevant zijn voor horecaconcentratiegebieden, waarbij ook cumulatieve geluidseffecten kunnen optreden. In gemeente betreft dit vooral bestaande situaties. Op basis van de ontwikkelingen die zijn beschreven in de Omgevingsvisie 2040 Ede is er alleen bij de realisatie van de grote ruimtelijke woningbouwprojecten in gemeente Ede sprake van de realisatie van nieuwe horeca-activiteiten, waarbij sprake is van een m.e.r.(beoordelings)plichtig besluit (stedelijk ontwikkelingsproject). Het gaat daarbij om een beperkt aantal horeca-activiteiten met relatief beperkte milieueffecten op enkele woningen. Nieuwe horeca-concentratiegebieden worden voorlopig niet gerealiseerd. In de plan-MER voor dergelijke stedelijke ontwikkelingsprojecten worden dit soort milieueffecten meestal om die reden niet onderzocht. Voor gemeente Ede geldt daarom dat er voor nieuwe horeca-activiteiten, voor zover sprake is dat dit wordt gerealiseerd binnen een m.e.r.(beoordelings)plichtig project, er geen sprake is van aanzienlijke milieugevolgen en dit daarom niet specifiek in de plan-MER wordt onderzocht.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
		Wel (1)	<i>Waarden voor geluidgevoelige gebouwen (art. 22.63 t/m 22.66 Omgevingsplan, art. 5.65 Bkl)</i> Er zijn meerdere ontwikkelingen in gemeente Ede, waarbij sprake is van kaderstelling door de geluidswaarden in het omgevingsplan voor milieubelastende activiteiten die betrekking hebben op mer(beoordelings)plichtig besluiten. Denk hierbij aan: • Woningbouwontwikkeling in de nabijheid van relatief veel milieubelastende activiteiten (bedrijfsfuncties). • Ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen nabij (veel) geluidsgevoelige gebouwen. • Agrarische ontwikkelingen. • Ontwikkeling van (grote) recreatieve activiteiten. Geluid door milieubelastende activiteiten wordt in het omgevingsplan gereguleerd door geluidswaarden (standaardwaarden en grenswaarden). Naast regels met geluidswaarden, wordt de aanvaardbaarheid van geluid geregeld door een functionele scheiding van milieubelastende activiteiten en geluidsgevoelige gebouwen: of wel de systematiek van activiteiten en milieuzonering waarbij geluidswaarden worden gekoppeld aan een afstand. Verder kennen we bij een geluidsgevoelig gebouw een onderscheid tussen geluid op het gebouw en geluid binnen het gebouw (de binnenwaarde). In zijn algemeenheid kunnen regels voor geluid van milieubelastende activiteiten aanzienlijke milieueffecten hebben. Dit vanwege de omvang van de geluidscontouren. Met name bij zware bedrijvigheid kan sprake zijn van zeer grote geluidscontouren, waardoor in potentie relatief veel inwoners gezondheidseffecten van kunnen ondervinden. Bij de realisatie van een grote nieuwe uitbreidingswijk zien we in Ede dat er relatief veel bestaande milieubelastende activiteiten kunnen zijn die van invloed zijn op de beoogde ontwikkeling van nieuwe geluidsgevoelige gebouwen. Ook kunnen bij bedrijventerreinen cumulatieve effecten optreden, waardoor het gebied waarbinnen effecten kunnen optreden groter wordt. In het omgevingsplan van rechtswege zijn een aantal specifieke regels opgenomen voor geluid van functies, zoals tankstations, agrarische activiteiten, glastuinbouw en woonschepen. Het Bkl biedt meer afwegingsruimte voor deze functies. Er kunnen voor deze functies andere geluidswaarden worden opgenomen. Voor woonschepen geldt daarbij overigens dat deze nog niet voorkomen in de gemeente. Vanwege de bovengenoemde kaderstelling en potentiële aanzienlijke milieugevolgen zullen in het plan-MER varianten voor geluidswaarden worden onderzocht. Om het onderzoek af te bakenen en enigszins behapbaar te houden wordt hierbij niet ingezoomd op het brancheniveau, zoals tankstations en glastuinbouw. Een onderscheid tussen gebiedskenmerken, zoals rustige woonwijk, rustig buitengebied en gemengd gebied, is wel relevant voor de afweging m.b.t. de geluidswaarden in het omgevingsplan.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Geluid door festiviteiten / evenementen			
Geluid door evenementen en festiviteiten, incidenten	Artikel 22.73 Omgevingsplan APV	Niet	<i>Evenementen</i> In gemeente Ede zijn er een aantal bestaande evenemententerreinen. Hiervoor zullen in het omgevingsplan regels worden opgenomen. Specifiek aandachtspunt is daarbij geluid van bastonen. Nieuwe evenemententerreinen kunnen qua mer(beoordelings)plichtig besluit voorkomen in een nieuwe stedelijk ontwikkelingsproject, de bestaande stad en een ontwikkeling van een recreatiegebied. In de transitiefase van het Omgevingsplan Ede worden nieuwe ontwikkelingen niet direct meegenomen. Als sprake is van een nieuw evenemententerrein, dan zal een afzonderlijke procedure worden gevolgd en worden beoordeeld of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Daarom is het niet nodig om milieuaspecten m.b.t. evenementen te onderzoeken in de plan-MER in deze fase. <i>Festiviteiten</i> Daarnaast is er ruimte voor (horeca)bedrijven om op enkele dagen in het jaar een festiviteit te organiseren met een hogere geluidsbelasting. Door de beperkte omvang van de activiteiten(o.a. door beperkte duur van maximaal twaalf dagen in een jaar) is er geen sprake van aanzienlijke milieueffecten.
Windturbines (geluid, slagschaduw, lichtschittering, externe veiligheid)			
Geluid door windturbines en windparken	§ 22.3.4.3 Omgevingsplan Art. 5.74 t/m 5.75a Bkl	Niet	Door de bepalingen in de provinciale verordening die betrekking hebben op soortenbescherming (de wespendief) is het op de meeste locaties binnen gemeente Ede niet mogelijk om op dit moment een nieuwe grote windturbine of windpark te realiseren. Landelijk loopt er een traject om de regelgeving voor windturbines te wijzigen en ook nieuwe waarden te introduceren (o.a. een vast afstandscriterium). Hiervoor is een plan-MER opgesteld. Voor het omgevingsplan wordt deze landelijke ontwikkeling afgewacht, waardoor in deze fase de regels uit het omgevingsplan van rechtswege (bruidsschat) nog niet worden aangepast. In het plan-MER wordt geluid door (grote) windturbines en windparken niet onderzocht.
Slagschaduw van windturbines	§ 22.3.18 Omgevingsplan § 5.1.4.4a Bkl		
Geluid door schieten			
Geluid door civiele buitenschietbanen, militaire	§ 22.3.4.4 Omgevingsplan Art. 5.75, Art. 5.76	Niet	In gemeente Ede zijn de meeste bestaande civiele schietbanen met vuurwapens binnen (schieten met een handboog komt buiten voor). Nieuwe civiele buitenschietbanen waarbij er sprake is van een mer(beoordelings)plichtig besluit, worden niet verwacht in de gemeente.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
buitenschietbanen en militaire springterreinen	Bkl		Voor militaire activiteiten is defensie bezig met het traject "Ruimte voor defensie". In gemeente Ede is het de verwachting dat de buitenschiet activiteiten (sterk) zullen toenemen. Het gaat om een relatief groot gebied waarbij geluidseffecten op de omgeving (geluidgevoelige gebouwen) kunnen plaatsvinden. Hierdoor is niet uit te sluiten dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat. Gemeente is daarbij het bevoegd gezag als het gaat om het omgevingsplan en het Rijk als het gaat om de milieuvergunning. Bij de milieuvergunningen wordt echter geen rekening gehouden met de eisen voor geluid van de binnenwaarde van geluidsgevoelige gebouwen (zoals woningen), terwijl een gemeente daar wel rekening mee moet houden in het kader van een ruimtelijke procedure. Daarnaast kent geluid voor buitenschietbanen een bijzondere dossismaat voor geluid (Bs, dan). Er is sprake van een geluidsruimte voor een jaar, maar deze stuurt niet op wanneer de schietactiviteiten plaatsvinden. Deze activiteiten kunnen verspreid over het jaar plaatsvinden, maar de activiteiten kunnen ook geconcentreerd in een korte periode plaatsvinden. In theorie kan dat laatste een tegenstrijdigheid opleveren met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, doordat de feitelijke geluidsbelasting in een aantal maanden heel hoog kan zijn. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk hoe de militaire activiteiten m.b.t. geluid door militaire buitenschietbanen en militaire springterreinen zich in de toekomst gaan ontwikkelen en hoe het Rijk eventueel de regelgeving m.b.t. militaire terreinen nog wijzigt. Dit maakt het lastig om daar vanuit de rol van de gemeenten alternatieven voor te ontwikkelen voor een plan-MER. In deze fase worden deze regels nog niet omgezet naar het nieuwe omgevingsplan.
Geluid rond luchthavens / militaire vliegvelden			
Beperkingengebieden / beperkingengebiedactiviteiten / rondom vliegvelden Geluid van vliegverkeer	Hoofdstuk 10 Bal	Niet	In gemeente Ede zijn er ruimtelijke beperkingengebieden vanwege geluid rond militaire vliegvelden, waarbinnen bepaalde functies zoals woningen niet zijn toegestaan. In het omgevingsplan van rechtswege (bruidsschat) zijn deze beperkingengebieden opgenomen en ook in het nieuwe omgevingsplan worden deze beperkingengebieden als beschermingszones opgenomen. Door wijziging van defensieactiviteiten kunnen in de toekomst deze beperkingengebieden nog wijzigen. De bevoegdheid ligt bij het Rijk. Dit wordt in het plan-MER niet onderzocht. Geluid van vliegverkeer wordt op nationaal niveau geregeld. Vaak is hiervoor een mer-procedure doorlopen. De gemeente kan niet sturen op geluid van vliegverkeer; heeft daarvoor niet de bevoegdheden. Bij ruimtelijke plannen moet in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en de jurisprudentie, geluid van vliegverkeer wel worden betrokken bij de afweging over de aanvaardbaarheid van geluid.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Geluid door wegen, spoorwegen en industrieterreinen			
Industrieterreinen met geluidsproductieplafond als omgevingswaarde	Artikel 22.71 Omgevingsplan § 5.1.4.2a.2 Bkl	Niet	In gemeente Ede zijn er twee locaties waarbij in de oude systematiek sprake is van een gezoneerd industrieterrein. Onder de Omgevingswet worden dit industrieterreinen met geluidproductieplafonds (GPP's) als omgevingswaarden genoemd. Geadviseerd wordt om indien dat juridisch mogelijk is om voor beide locaties niet te gaan werken met een GPP. Dit vanwege de uitvoeringslast van een GPP en doordat in de systematiek van GPP's de ontwikkeling van cumulatie van geluid niet goed wordt geregeld en hierdoor met betrekking tot de aanvaardbaarheid van geluid een schijnzekerheid ontstaat qua borging. Voor de bestaande bedrijventerreinen geldt dat grote lawaaimakers in het omgevingsplan van rechtswege (bruidsschat) niet zijn toegestaan, waardoor een GPP niet aan de orde is. Gelet op de aard van de bedrijvigheid in de gemeente is er geen economisch belang om grote lawaaimakers (activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken, artikel 5.78b Bkl) toe te staan. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen zoals opgenomen in de Omgevingsvisie Ede 2040. Hierdoor worden in gemeente Ede geen nieuwe situaties voorzien waarbij sprake is van een mer(beoordelings)plichtig besluit, waarbij regels m.b.t. industrieterreinen met geluidsproductieplafond als omgevingswaarde kaderstellend zijn.
Geluid door wegen en lokale spoorwegen zonder Gpp's Geluidgevoelige gebouwen en ruimten	Afdeling 22.4 Omgevingsplan § 5.1.4.2a.3 Bkl Artikel 3.21, 3.22 Bkl § 5.1.4.2a.4 Bkl + andere (zie 4^e kolom)	Wel (1)	Voordat wordt ingegaan op de vraag of er bij deze regelgeving voor geluid sprake is van aanzienlijke milieueffecten, wordt de juridische achtergrond uit kolom twee hieronder nog nader uiteengezet om aan te geven welke onderdelen onder dit cluster van regelgeving voor geluid vallen. <i>Algemeen</i> Bij het toelaten of wijzigen van een activiteit, (spoor)weg, industrieterrein of geluidgevoelig gebouw moet de aanvaardbaarheid van geluid voor de bescherming van de gezondheid en het milieu worden beoordeeld. De aanvaardbaarheid van de geluidsbelasting is onder de Omgevingswet vooral een decentrale afweging. Gemeenten geven met het omgevingsplan voor elke locatie in de gemeente de gewenste geluidskwaliteit vorm. Regels over geluid in het omgevingsplan moeten voldoen aan de instructieregels uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Ook als er geen instructieregels van toepassing zijn op een situatie, moet het bevoegd gezag zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (art. 4.2 Ow). <i>Het toelaten van een geluidgevoelig gebouw binnen een aandachtsgebied van een (spoor)weg</i> Bij het toelaten van een geluidgevoelig gebouw in een geluidaandachtsgebied bevatten de instructieregels een systematiek met waarden en eisen waarbinnen het bevoegd gezag de aanvaardbaarheid van geluid beoordeelt:

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie																		
			- Een plan voorziet erin dat het geluid op een geluidgevoelig gebouw niet hoger is dan de standaardwaarde (art. 5.78l en 5.78s, lid 4 Bkl). Dit is het uitgangspunt in de regelgeving. De kans op gezondheidsschade is klein als het geluid voldoet aan de standaardwaarde. Voldoen aan de standaardwaarde leidt over het algemeen tot een maatschappelijk aanvaardbaar beschermingsniveau. - Bij meer geluid dan de standaardwaarde gelden eisen (art. 5.78l en 5.78s, lid 5 Bkl). - Meer geluid dan de grenswaarde is niet toegestaan, op enkele uitzonderingen na (art. 5.78l en 5.78s, lid 5 Bkl). Tabel: Standaardwaarde en grenswaarde op de gevel bij toelaten van een geluidgevoelig gebouw en aanleg of aanpassen (spoor)weg. <table> <tr> <th rowspan="2">Geluidbronsort</th><th rowspan="2">Standaardwaarde in Lden (dB)</th><th colspan="2">Grenswaarde in Lden (dB)</th></tr> <tr> <th>Nieuwe geluidgevoelige gebouwen</th><th>Aanleg of aanpassing bron</th></tr> <tr> <td>Rijks- en provinciale wegen</td><td>50</td><td>60</td><td>65</td></tr> <tr> <td>Gemeente- en waterschapswegen</td><td>53</td><td>70</td><td>70</td></tr> <tr> <td>Hoofd- en lokale spoorwegen</td><td>55</td><td>65</td><td>70</td></tr> </table> <u>Overschrijding standaardwaarde tot en met grenswaarde</u> Het bevoegd gezag kan alleen geluid tot en met de grenswaarde op de gevel van een geluidgevoelig gebouw toestaan als wordt voldaan aan volgende voorwaarden: - er geen geluidbeperkende maatregelen getroffen kunnen worden om aan de standaardwaarde te voldoen (artikel 5.78u, lid 1a Bkl). In het derde lid van het genoemde artikel is bepaald dat geluidbeperkende maatregelen in aanmerking worden genomen als die financieel doelmatig zijn en daartegen geen overwegende bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of technische aard bestaan. - de overschrijding van de standaardwaarde zoveel mogelijk worden beperkt door het treffen van geluidbeperkende maatregelen (artikel 5.78u, lid 1, onder b Bkl). <i>Het betrokken bestuursorgaan voorkomt een toename van het geluid zoveel mogelijk (inspanningsverplichting).</i> - het gecumuleerd geluid wordt beoordeeld (art. 5.78ac Bkl). - het gezamenlijk geluid wordt bepaald (art. 5.78ad Bkl). - het belang van het beschermen van de gezondheid door een geluidluwe gevel bij het overwegen van geluidbeperkende maatregelen wordt betrokken (art. 5.78ab, lid 1 Bkl). <u>Indirecte akoestische effecten</u> Een plan kan leiden tot indirecte akoestische effecten. Dit zijn effecten die ontstaan door verandering van verkeer op wegen in de omgeving of door verandering in de geluidsoverdracht bij bestaande geluidgevoelige gebouwen. Deze effecten moeten worden beoordeeld.	Geluidbronsort	Standaardwaarde in Lden (dB)	Grenswaarde in Lden (dB)		Nieuwe geluidgevoelige gebouwen	Aanleg of aanpassing bron	Rijks- en provinciale wegen	50	60	65	Gemeente- en waterschapswegen	53	70	70	Hoofd- en lokale spoorwegen	55	65	70
Geluidbronsort	Standaardwaarde in Lden (dB)	Grenswaarde in Lden (dB)																			
		Nieuwe geluidgevoelige gebouwen	Aanleg of aanpassing bron																		
Rijks- en provinciale wegen	50	60	65																		
Gemeente- en waterschapswegen	53	70	70																		
Hoofd- en lokale spoorwegen	55	65	70																		

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			Toelaten van een ontwikkeling (bijvoorbeeld de aanleg van een weg of ontwikkeling van een woonwijk of bedrijventerrein) kan leiden tot een verkeerstoename op wegen in de omgeving. Hierbij moet ervoor worden gezorgd dat het geluid op een geluidgevoelig gebouw door wegen waarover geen besluit wordt genomen, niet méér toeneemt dan 1,5 dB (art. 5.78af, lid 1 Bkl). Deze toename bepaalt het bevoegd gezag ten opzichte van de situatie in het maatgevende jaar zonder de wijziging. Het omgevingsplan kan ook voorzien in een toename van meer dan 1,5 dB (art. 5.78af, lid 2 Bkl). Dit is alleen mogelijk onder de volgende voorwaarden (art. 5.78af, lid 3 tot en met 5 Bkl): • Er zijn geen geluidbeperkende maatregelen mogelijk die financieel doelmatig zijn en waartegen geen overwegende bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of technische aard bestaan. • <i>De toename van geluid door het treffen van geluidbeperkende maatregelen wordt zoveel mogelijk beperkt.</i> • Het geluid is niet hoger dan de grenswaarde (art. 5.78af, lid 3, onder c Bkl). Tenzij zwaarwegende economische belangen of zwaarwegende andere maatschappelijke belangen dit rechtvaardigen (art. 5.78ag Bkl). (Deze situatie komt in de praktijk niet voor.) • Het bevoegd gezag beoordeelt de aanvaardbaarheid van het gecumuleerde geluid op het geluidgevoelige gebouw. <i>Binnenwaarde</i> Indien meer geluid wordt toegestaan dan de standaardwaarden, dan moet geborgd worden dat het geluid voldoet aan de grenswaarden voor geluidgevoelige ruimten (binnenwaarde). Bij overschrijding van de standaardwaarde is het gezamenlijk geluid het uitgangspunt voor bepaling van de gevelwering. De volgens NEN 5077 bepaalde karakteristieke geluidwering van een uitwendige scheidingsconstructie van een verblijfsgebied is niet kleiner dan het verschil tussen het gezamenlijk geluid en 33 dB (of 35 dB(A) bij activiteiten (zoals bedoeld in paragraaf 5.1.4.2.2. van het bkl). Bij een niet geluidgevoelige gevel wordt bij het vaststellen van de benodigde gevelwering van die gevel uitgegaan van het gezamenlijk geluid op die gevel, verhoogd met 3 dB. (Voor o.a. transformatie gelden andere waarden.) <i>Bouwregels woning</i> In het Bbl staan voor drie belangrijke bronnen van geluid bouwregels om geluidhinder te voorkomen: • geluid uit de omgeving (geluidweringseisen afhankelijk van het gezamenlijke geluid op de gevel) (paragraaf 4.3.1 Bbl) • geluid van installaties, zoals toilet en verwarming (paragraaf 4.3.2 Bbl) • geluid van andere ruimten, ook van andere woningen (contactgeluid) (paragraaf 4.3.4 Bbl) Bij het ontwerp van een woning wordt met het geluid van installaties en het geluid van burens met deze regels rekening gehouden. Voor deze rijksregels is het niet mogelijk om maatwerkregels op te nemen in het omgevingsplan.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			<i>Nadere bepalingen bij overschrijding standaardwaarde tot en met grenswaarde</i> Om te zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en een aanvaard geluid voor de bescherming van de gezondheid en het milieu is het gebruikelijk om nadere bepalingen bij een overschrijding van de standaardwaarde tot en met de grenswaarde te hanteren. Deze hebben betrekking op de volgende aspecten: • voorkeursvolgorde geluidsbeperkende maatregelen; • geluidsluwe gevel (definitie, voorwaarden); • geluidsluwe buitenruimte; • woningindeling en gebruik van de woning(en); • afscherpende werking; • niet-geluidgevoelige gevel (dove gevel) • beoordeling van cumulatie van geluid Aanzienlijke milieueffecten Op basis van de Omgevingsvisie Ede 2040 zijn de woningbouwontwikkeling en ontwikkeling van bedrijventerreinen de belangrijkste ontwikkelingen waarbij regels m.b.t. geluid van (spoor)verkeer kaderstellend zijn voor mer(boordelings)plichtig besluitvorming. Door het ontbreken van alternatieve locaties buiten de geluidsaandachtsgebieden en de omvang van de geluidsaandachtsgebieden (geluidscontouren) zullen veel woningen worden gesitueerd binnen geluidsaandachtsgebieden aan drukke wegen met een relatief hoge geluidsbelasting. Ook langs het spoor zullen relatief veel woningen worden ontwikkeld. Ook zijn sommige ruimtelijke ontwikkelen dusdanig grootschalig, dat door de verkeersgeneratie op bestaande wegen de geluidsbelasting toeneemt met meer dan 1,5 dB op bestaande woningen aan drukke wegen met al een hoge geluidsbelasting. Ook zullen voor bepaalde ontwikkelingen nieuwe ontsluitingswegen worden aangelegd, waarbij door de hoge verkeersintensiteiten een hoge geluidsbelasting is te verwachten. Bij sommige projecten zal het om honderden woningen gaan met een aanzienlijke geluidsbelasting. Voor geluid van (spoor)wegen zijn er aanzienlijke milieueffecten. Zoals hierboven geschetst spelen bij de beoordeling van de aanvaardbaarheid van geluid veel deelaspecten een rol. Voor de bescherming van de gezondheid denken we dat de volgende aspecten het meest relevant zijn om in de plan-MER op in te gaan: 1) De geluidsbelasting (standaardwaarde en grenswaarde) op de gevel van een geluidgevoelig gebouw; 2) De kenmerken van een gebied (o.a. gemengd gebied, centrumgebied, rustige woonwijk, rustig buitengebied); 3) De binnenwaarde; 4) De geluidsluwe gevel (vanwege het borgen van een rustige ruimte in geluidgevoelig gebouw); 5) de beoordeling van cumulatie van geluid.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			Dit wil niet zeggen dat voor al deze aspecten varianten hoeven te worden onderzocht in het plan-MER. Het kan ook gaan om een nadere analyse van aspecten als het gaat om de doelen die vanuit gezondheid bij voorkeur bereikt zouden moeten worden, afgezet tegen de andere maatschappelijke opgaven van de gemeente. Zo is bijvoorbeeld nachtrust van essentieel belang voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. De analyse gaat dan over hoe die nachtrust het beste geborgd kan worden. Mogelijk zijn voor nachtrust de combinatie van geluidsluwe gevel en binnenwaarde wel meer bepalender dan dat er op één gevel sprake is van een hoge geluidsbelasting.
Trillingen			
Trillingen door activiteiten	§ 22.3.5 Omgevingsplan § 5.1.4.4 Bkl	Niet	In gemeente Ede zijn er nauwelijks (bedrijfs)functies met milieubelastende activiteiten die relevante trillingen veroorzaken buiten het eigen perceel. Ook bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen in de gemeenten worden geen nieuwe functies verwacht met relevante trillingen. Als deze er al komen dan zijn de effecten van trillingen op de omgeving gering en gaat het niet om aanzienlijke milieueffecten.
Trillingen door spoor	SBR-richtlijn Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen	Niet	Voor woningen langs het spoor gelden geen instructieregels van het Rijk. De beoordeling moet plaatsvinden binnen de taak van 'een evenwichtige toedeling van functies aan locaties' (artikel 4.2 van de Omgevingswet). Hierbij wordt meestal de Meet- en Beoordelingsrichtlijn, deel B, 'Hinder voor personen in gebouwen 2006' van de Stichting Bouwresearch Rotterdam (SBR-richtlijn) toegepast. Op basis van de Omgevingsvisie Ede 2040 zullen nog veel nieuwe woningen (stedelijk ontwikkelingsproject) nabij het spoor worden ontwikkeld in de gemeente. Door de omvang van de trillingscontouren en mogelijk grote hoeveelheid nieuwe woningen binnen deze contouren is niet uit te sluiten dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat. In de praktijk kunnen effecten van trillingen doorgaans goed worden opgelost door mitigerende maatregelen en vormen trillingen geen probleem voor de haalbaarheid. Voor gemeente Ede is het niet mogelijk alternatieven te onderzoeken die afwijken van de waarden voor trillingen voor functies die zijn opgenomen in de SBR-richtlijn en deze ook wetenschappelijk te onderbouwen. De waarden uit de SBR-richtlijn zullen waarschijnlijk niet direct worden opgenomen in het omgevingsplan; de bepalingen zullen zich waarschijnlijk richten op het aantonen dat voor een nieuwe trillingsgevoelige functie moet worden voldaan aan de SBR-richtlijn.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			Bij trillingen door spoorwegverkeer kan het dus mogelijk gaan om aanzienlijke milieueffecten bij woningbouw, maar is het onderzoekstechnisch en qua juridische onderbouwing niet goed mogelijk om dit te onderzoeken (in alternatieven) in het plan-MER. In het omgevingsplan zelf worden geen waarden voor trillingen door spoor opgenomen, maar verwezen naar de SBR-richtlijn.
Geur			
Geur door activiteiten en milieuzonering (exclusief activiteiten m.b.t. veehouderijen)	VNG Handreiking Activiteiten en milieuzonering § 22.3.6 Omgevingsplan § 5.1.4.6 Bkl § 3.2.21, 3.2.22, 3.2.23, 4.124 Bal	Wel (1)	Op basis van de ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie Ede 2040 zijn de belangrijkste ontwikkelingen waarbij geur door milieubelastende activiteiten en ook mer(boordelings)plichtig besluitvorming een rol speelt de ontwikkeling van woningbouw in de nabijheid van bestaande bedrijven en ontwikkeling van bedrijventerreinen. Geur door milieubelastende activiteiten wordt in het omgevingsplan gereguleerd door de systematiek van activiteiten en milieuzonering waarbij geurwaarden worden gekoppeld aan een afstand. In zijn algemeenheid kan geur van milieubelastende activiteiten aanzienlijke milieueffecten hebben. Dit vanwege de omvang van de geurcontouren. Met name bij zware bedrijvigheid kan sprake zijn van grote geurcontouren, waardoor in potentie relatief veel inwoners gezondheidseffecten van kunnen ondervinden. Bij de realisatie van een grote nieuwe uitbreidingswijk zien we in Ede dat er relatief veel bestaande milieubelastende activiteiten kunnen zijn die van invloed zijn op de beoogde ontwikkeling van nieuwe geurgevoelige gebouwen. Ook kunnen bij bedrijventerreinen cumulatieve effecten optreden, waardoor het gebied waarbinnen effecten kunnen optreden groter wordt. Vanwege de bovengenoemde kaderstelling en potentiële aanzienlijke milieugevolgen zullen in het plan-MER varianten voor geurwaarden worden onderzocht. Om het onderzoek af te bakenen en enigszins behapbaar te houden wordt hierbij niet ingezoomd op brancheniveau.
Geur door het houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf	§ 22.3.6.2 Omgevingsplan § 5.1.4.6.3 Bkl	Wel (1)	Het Rijk heeft besloten om de geurregels voor het houden van landbouwhuisdieren te wijzigen. Uit voorzorg wordt vanwege het Nevele-arrest een mer-procedure doorlopen. Het duurt nog wel enkele jaren voordat het Rijk dit traject heeft afgerond. Vanwege de (grote) ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouwopgave) en de transitie van de landbouw willen we hierop echter niet wachten. Uit voorzorg wil gemeente Ede de geurregels voor het houden van landbouwhuisdieren laten beoordelen in de plan-MER voor het nieuwe omgevingsplan. Het is aannemelijk dat het bij deze geurregels om aanzienlijke milieueffecten gaat door de omvang van de geurcontouren, met name de zeer grote omvang van de cumulatieve geurcontouren, en de hoge concentratie van (intensieve) veehouderijen in de gemeente.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Geurgevoelige gebouwen	Artikel 5.91 Bkl	Wel (1)	<i>Geurgevoelige gebouwen</i> In het Bkl zijn functies opgenomen die in ieder geval een geurgevoelig gebouw zijn. De gemeente heeft op basis van het Bkl de afwegingsruimte om meer functies als geurgevoelig gebouw aan te wijzen. Op basis van de jurisprudentie en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties zal hierover een afweging moeten worden gemaakt. In het plan-MER zullen verschillende varianten worden onderzocht. De focus ligt hierbij op de geurcontouren van de veehouderijen, omdat deze door de omvang en grote hoeveelheid veehouderijen, het meest relevant zijn voor de te maken afweging. Voor de specifieke situatie in gemeente Ede is het daarbij van belang dat de transitie van de landbouw een positief effect heeft op de emissies. Er moet ruimte zijn voor veehouderijen om te kunnen stoppen en in plaats van de agrarische functie een nieuwe (geurgevoelige) functie op hun perceel te realiseren.
Maneges	Artikel 22.101 Omgevingsplan	Niet	<i>Maneges</i> In tegenstelling tot de bruidsschat zijn in het Bkl geen specifieke instructieregels opgenomen voor geur het houden van paarden en pony's voor het berijden (maneges). Voor maneges en voor het kleinschalig houden van landbouwhuisdieren gelden wel artikel 5.92 van het Bkl, dat bepaalt dat de geur aanvaardbaar moet zijn. De gemeente is vrij om te bepalen hoe ze dat doet. Daarvoor mag ze ook aansluiten bij de instructieregels van het Bkl. Daarbij wordt wel opgemerkt dat door het Rijk beoordeeld is dat deze instructieregels niet nodig zijn en te zwaar zijn voor deze kleinere activiteiten om aan de eis van aanvaardbaarheid en de eis van best beschikbare technieken te voldoen. Bij maneges gaat het niet om aanzienlijke milieueffecten. De afweging m.b.t. geur van maneges wordt niet onderzocht in het plan-MER.
Geur door andere agrarische activiteiten	§ 22.3.6.4 Omgevingsplan § 5.1.4.6.4 Bkl	n.t.b.	Bij geur door andere agrarische activiteiten gaat het om verschillende activiteiten. Bij stedelijke ontwikkelingsprojecten speelt in de praktijk met name de aan te houden afstand van 100 meter ten opzichte van mestopslag een rol. Meestal is dit voor de haalbaarheid van het project oplosbaar, bijvoorbeeld door de mestopslag te verplaatsen. Het is niet aannemelijk dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat, maar helemaal uit te sluiten is dit ook niet. Hiervoor is een nadere analyse nodig voor een aantal mogelijke ontwikkelingen in de gemeente.
Geur door het exploiteren van zuiveringstechnische werken	§ 22.3.6.5 Omgevingsplan § 5.1.4.6.2 Bkl	Wel (2)	In gemeente Ede zijn er drie bestaande RWZI's. Bij twee RWZI's zijn er ontwikkelingen waarbij ook sprake of mogelijk sprake is van mer(beoordelings)plichtig besluitvorming. Het betreft de wijziging van de RWZI's zelf, dan wel de toevoeging van geurgevoelige gebouwen (woningen) als onderdeel van een stedelijk ontwikkelingsproject. De geurcontouren van een RWZI kunnen groot zijn, waardoor bij een stedelijk ontwikkelingsproject relatief veel geurgevoelige gebouwen binnen de geurcontour kunnen vallen. Hierdoor is niet uit te sluiten dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			De waarden voor geur van een RWZI in het Bkl voor nieuwe situaties zijn gebaseerd geurhinderonderzoek. Dit type onderzoek is in gemeente Ede niet uitvoerbaar omdat er in de bestaande situatie bij de RWZI's te weinig geurgevoelige gebouwen binnen de geurcontouren aanwezig zijn. De vraag is daarom of voor nieuwe situaties afwijken van de op onderzoek gebaseerde waarden uit het Bkl überhaupt wel te onderbouwen valt. In het plan-MER wordt dit nader geanalyseerd.
Geur door niet-industriële voedselbereiding Geur door voedingsmiddelenindustrie	Artikel 22.199 Omgevingsplan Artikel 22.201 Omgevingsplan	Niet	Op basis van de ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie Ede 2040 zijn de belangrijkste ontwikkelingen waarbij geur door voedingsmiddelenindustrie en niet-industriële voedselbereiding en ook mer(boordelings)plichtig besluitvorming een rol speelt de ontwikkeling van woningbouw in de nabijheid van bestaande bedrijven en ontwikkeling van bedrijventerreinen. In de meeste gevallen zal het om situaties gaan waar ook de systematiek van activiteiten en milieuzonering wordt toegepast. Geur door voedingsmiddelenindustrie en niet industriële voedselbereiding zal daarom niet apart worden onderzocht in het plan-MER.
Geur door slachten van dieren en bewerken van dierlijke bijproducten of uitsnijden van vlees, vis of organen	Artikel 22.205 Omgevingsplan	Niet	Het is maar zeer de vraag of situaties zich in gemeente Ede gaan voordoen waarbij geur door slachten van dieren en bewerken van dierlijke bijproducten of uitsnijden van vlees, vis of organen ook mer(boordelings)plichtig besluitvorming aan de orde is. Indien dit toch zou voorkomen, dan zal het om situaties gaan waar ook de systematiek van activiteiten en milieuzonering wordt toegepast. Geur door slachten van dieren en bewerken van dierlijke bijproducten of uitsnijden van vlees, vis of organen zal daarom niet apart worden onderzocht in het plan-MER.
Bodem			
Bodemvervuiling en grondverzet	§ 22.3.7 Omgevingsplan § 5.1.4.5 Bkl	Niet	Op basis van de ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie Ede 2040 zijn de belangrijkste ontwikkelingen waarbij bij bodem mer(boordelings)plichtig besluitvorming een rol speelt de ontwikkeling van woningbouw, de ontwikkeling van bedrijventerreinen en de ontwikkeling van nieuwe recreatiegebieden. Bij deze mer(boordelings)procedures worden voor bodem naar twee aspecten gekeken: • potentiële bodemvervuiling; • grondverzet en het toepassen van grond of bagger. <i>Bodemvervuiling</i> In de meeste gevallen wordt mer(boordelings)procedures in kaart gebracht welke potentiële bodemvervuilingen zich in het projectgebied bevinden op basis van historisch onderzoek. In deze fase wordt meestal nog geen verkennend en/of nader bodemonderzoek uitgevoerd.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			In zijn algemeenheid zijn er relatief weinig ernstige bodemverontreinigingen in gemeente Ede. Ook speelt de problematiek rond lood in de bodem en zeer zorgwekkende stoffen nauwelijks. Voor de ontwikkeling van de woonwijk ENKA speelde de bodemvervuiling de “ENKA-pluim”. De besluitvorming rondom de grondwaterpluim loopt nog; besluitvorming m.b.t. de sanering van de bronlocatie en de mer-procedure is afgerond. Er zijn nog gebiedjes, waarbij mogelijk een MER-beoordeling moet worden opgesteld. Deze ENKA-pluim speelt hierbij geen wezenlijke rol meer. De bodemproblematiek voor de ontwikkelingen is overzichtelijk en beheersbaar. Het is niet nodig om in het omgevingsplan aanvullende regels op te nemen m.b.t. bodemvervuiling. In gemeente Ede is qua bodemvervuiling er geen sprake van aanzienlijke milieueffecten. <i>Grondverzet en het toepassen van grond of bagger</i> Belangrijk is dat de grond en/of bagger op een nuttige manier wordt toegepast. Dit betekent dat de toepassing (of ontgraving) een duidelijke functie heeft, zoals voor de aanleg van een woonwijk. In het omgevingsplan zal het regionale beleid m.b.t. grondverzet worden opgenomen in de regels. Dit beleid maakt bij grondverzet hergebruik zonder nader onderzoek eerder mogelijk onder o.a. de voorwaarde dat wordt aangesloten op de kwaliteit van de bodemfunctieklasse. Voor zover de regels in het omgevingsplan überhaupt direct kaderstellend voor mer(beoordelings)plichtige besluitvorming zijn, worden door de eisen die in het Bal worden gesteld m.b.t. het toepassen van grond en bagger aanzienlijke milieueffecten niet voorzien bij de ontwikkelingen in gemeente Ede.
Lozen (afvalwaterbeheer)			
Lozen van grondwater bij sanering of ontwatering	§ 22.3.8.1 omgevingsplan	Niet	De activiteit wordt niet meegenomen in het plan-MER, de gevolgen zijn vooral lokaal en over het algemeen niet aanzienlijk. Verder is het de vraag of er wel een koppeling is met mer(beoordelings)plichtig besluitvorming.
Lozen van afvloeiend hemelwater dat niet afkomstig is van een bodembeschermende voorziening	§ 22.3.8.2 omgevingsplan	Niet	De lozingen van daken en verhardingen kunnen lokaal aanzienlijke milieueffecten voor de waterkwantiteit en de waterkwaliteit hebben. Vooral effecten op de waterkwantiteit zullen met toename van de bebouwde omgeving en effecten van klimaatverandering naar verwachting toenemen. Bij de stedelijke ontwikkelingsprojecten en ontwikkeling van bedrijven- en recreatieterreinen is er sprake van mer(beoordelings)plichtig besluitvorming. De regels in het omgevingsplan hebben betrekking op het voorkomen van milieueffecten, niet door hiervoor waarden op te nemen, maar mitigerende maatregelen. Voor de bovengenoemde ontwikkelingen zal in de mer(beoordelings)procedure specifiek voor die ontwikkelingen gekeken worden of voor de beoogde ontwikkeling aanvullend nog

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			mitigerende maatregelen moeten worden genomen en geborgd in regels. In de plan-MER voor het omgevingsplan wordt dit aspect niet onderzocht.
Lozen van huishoudelijk afvalwater	§ 22.3.8.3 omgevingsplan	Niet	De lozingen op het vuilwaterriool hebben ondanks zuivering in zuiveringstechnische werken op een groot schaalniveau aanzienlijke effecten op de waterkwaliteit, maar de overgedragen regels hebben daar geen invloed op, en kunnen dat redelijkerwijs ook niet hebben. De beperkte lozingen direct op oppervlaktewater en bodem (enkele tienduizenden lozingen, rioleringsgraad in Nederland ligt boven 99%) zijn landelijk van marginale betekenis. Bij de stedelijke ontwikkelingsprojecten zal een riool worden aangelegd, waardoor geen aanzienlijke milieueffecten optreden.
Lozen koelwater	§ 22.3.8.4 Omgevingsplan	Niet	De milieueffecten van koelwaterlozingen waarvoor de overgedragen regels gelden zijn locatiespecifiek beperkt. Grote koelwaterlozingen zijn wel zeer relevant, maar daar gelden de regels van het Bal voor. Verder is het niet waarschijnlijk dat de beoogde bedrijventerreinen in gemeente Ede gaan voorzien in deze grote koelwaterlozingen. Doorgaans wordt dit soort type activiteiten uitgesloten.
Lozen bij onderhoudswerkzaamheden aan bouwwerken	§ 22.3.8.5 omgevingsplan	Niet	Vooraf intensieve reiniging van grote objecten kan lokaal aanzienlijke gevolgen hebben, maar de directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(boordelings)plichtige projecten ontbreekt echter.
Lozen bij opslaan en overslaan van goederen	§ 22.3.8.6 omgevingsplan	Niet	De regels zijn vooral sturend bij lozen afkomstig van opslaan van inerte goederen, waarbij de milieueffecten beperkt zijn.
Lozen vanuit gemeentelijke voorzieningen voor inzameling en transport van afvalwater	§ 22.3.8.7 omgevingsplan	Niet	Niet is uit te sluiten dat deze lozingen aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben. De aanpak van de problematiek vereist afstemming en samenwerking tussen gemeente en waterbeheerder, toegespitst op het specifieke probleem. Een algemene lozingsregel is niet effectief. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(boordelings)plichtige projecten ontbreekt.
Lozen bij schoonmaken drinkwaterleidingen	§ 22.3.8.8 omgevingsplan	Niet	De milieueffecten zijn beperkt, lokaal kunnen bij onvoldoende aandacht voor milieu wel effecten optreden. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(boordelings)plichtige projecten ontbreekt.
Lozen bij calamiteitenoefeningen	§ 22.3.8.9 omgevingsplan	Niet	De milieueffecten zijn beperkt, lokaal kunnen bij onvoldoende aandacht voor milieu wel effecten optreden. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(boordelings)plichtige projecten ontbreekt.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Lozen bij telen, kweken, spoelen of sorteren van gewassen	§ 22.3.9 Omgevingsplan	Niet	Het gaat alleen om situaties waarbij de in Bal aangegeven lozingsroute niet beschikbaar is. Lokaal zijn milieueffecten afhankelijk van het gebied. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(beoordelings)plichtige projecten ontbreekt echter als het gaat om de beoogde ontwikkelingen in de gemeente.
Lozen bij maken van betonmortel	§ 22.3.10 omgevingsplan	Niet	Het gaat alleen om situaties waarbij de in Bal aangegeven lozingsroute niet beschikbaar is. Lokaal zijn milieueffecten afhankelijk van het gebied. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(beoordelings)plichtige projecten ontbreekt echter als het gaat om de beoogde ontwikkelingen in de gemeente.
Uitwassen van beton	§ 22.3.11 omgevingsplan	Niet	Het gaat alleen om situaties waarbij de in Bal aangegeven lozingsroute niet beschikbaar is. Lokaal zijn milieueffecten afhankelijk van het gebied. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(beoordelings)plichtige projecten ontbreekt echter als het gaat om de beoogde ontwikkelingen in de gemeente.
Recreatieve visvijvers	22.3.12 omgevingsplan	Niet	Lokaal kunnen bij onvoldoende aandacht voor milieu wel effecten optreden, maar het gaat niet om aanzienlijke milieueffecten. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(beoordelings)plichtige projecten ontbreekt.
Lozen bij niet-industriële voedselbereiding	§ 22.3.15 omgevingsplan	Niet	Omvangrijke lozingen kunnen lokaal leiden tot vetophoping en verstoppingen in gemeentelijk vuilwaterriool. Dit is een ongewenste situatie. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(beoordelings)plichtige projecten ontbreekt echter als het gaat om de beoogde ontwikkelingen in de gemeente. In plan-MER voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein wordt dit aspect niet beoordeeld, omdat het geen heel relevant milieueffect is voor de milieuafweging in de besluitvorming.
Lozen bij slachten van dieren en bewerken van dierlijke bijproducten of uitsnijden van vlees, vis of organen	§ 22.3.17 omgevingsplan	Niet	Omvangrijke lozingen kunnen lokaal leiden tot vetophoping en verstoppingen in gemeentelijk vuilwaterriool. Dit is een ongewenste situatie. Een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(beoordelings)plichtige projecten ontbreekt echter als het gaat om de beoogde ontwikkelingen in de gemeente. In plan-MER voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein wordt dit aspect niet beoordeeld, omdat het geen heel relevant milieueffect is voor de milieuafweging in de besluitvorming.
Externe veiligheid			
Externe veiligheid	§ 5.1.2.2 t/m 5.1.2.7 Bkl	Wel (2)	Op basis van de ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie Ede 2040 zijn de belangrijkste ontwikkelingen waarbij externe veiligheid en ook mer(beoordelings)plichtig besluitvorming een rol speelt de ontwikkeling van woningbouw en bedrijventerreinen. Voor de meeste nieuwe bedrijventerreinen geldt dat milieubelastende activiteiten met (grotere) externe veiligheidscontouren worden uitgesloten. Op dit moment is echter nog niet uit te

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			sluiten dat één van de nieuwe bedrijventerreinen de vestiging van Seveso-inrichtingen mogelijk maakt. Woningbouw binnen de aandachtsgebieden voor externe veiligheid zal relatief vaak voorkomen in gemeente Ede. Bij de meeste relevante bronnen met gevaarlijke stoffen (vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, spoor, buisleidingen, LPG-tankstations, Seveso-inrichtingen) geldt dat aanzienlijke milieueffecten kunnen optreden. Dit doordat het effectgebied in de meeste gevallen relatief groot is en daarbinnen doorgaans veel personen verblijven; in potentie veel personen kunnen overlijden of ernstig gewond kunnen raken bij een ramp; de maatschappelijke impact heel groot kan zijn bij een ramp. Zelfs bij incident met beperkte opslag van vuurwerk of een propaangastank, kan sprake zijn van een behoorlijke maatschappelijke impact wanneer daarbij mensen om het leven komen. De gemeente heeft praktisch niet de mogelijkheid om zelf te gaan onderzoeken of bijvoorbeeld de plaatsgebonden risicocontour en aandachtsgebieden bij een LPG-tankstation, zoals die zijn opgenomen in de omgevingsregeling toch nog een andere zou moeten zijn gelet op de effecten van een ramp met een LPG-tankauto. Dit omdat we praktisch gezien de effecten van een dergelijke ramp niet kunnen nabootsen. In het plan-MER zullen voor externe veiligheid daarom geen varianten worden onderzocht. In het plan-MER zal worden beschreven waarom op basis van de huidige inzichten de systematiek zoals deze is opgenomen onder de Omgevingswet de voorkeursvariant is om te vertalen naar het omgevingsplan.
Omgevingsveiligheid	§ 5.1.2/ art. 5,2 en 8.10a Bkl	Niet	Bij omgevingsveiligheid gaat het naast externe veiligheid om andere aspecten voor een veilige fysieke omgeving waarbij we rampen of incidenten willen voorkomen of de gevolgen er van beperken. Deze hangen samen met: • <i>Evenementen</i>, denk aan: bereikbaarheid hulpdiensten, effecten extreem weer op evenement, natuurbrand, foodtrucks met gastanks die kunnen exploderen, vluchtcapaciteit, etc. • <i>Klimaat</i>, denk aan: natuurbrand bij droogte, uitval van infrastructuur elektra en communicatie door windhozen en valwinden, wateroverlast (risico voor bereikbaarheid hulpdiensten bij ondergelopen tunnel), etc. • <i>Overstroming</i>, denk aan: evacuatiemogelijkheden, uitval van voorzieningen, wegen die niet berijdbaar zijn, etc. • <i>Verdicht wonen</i>, denk aan: vluchtwegen bij hoogbouw, vluchtcapaciteit bij smalle doorgangen en grote populatie. • <i>Vitale infrastructuur</i>, denk aan mogelijke effecten van een ramp of zwaar ongeval op vitale infrastructuur (drinkwaterleiding, stroomnet, mobiel netwerk, belangrijke verkeersader).

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			Voor een groot deel van deze aspecten zijn het rampenbestrijdingsplan of een programma de instrumenten om de veiligheid te borgen. Bij (grote) ruimtelijke ontwikkelingen kan via maatwerkvoorschriften een aantal zaken specifiek worden geregeld in het omgevingsplan, denk aan routes voor hulpdiensten, brandblusvoorzieningen, etc. Naast de hierboven genoemde bepalingen in de bouwregelgeving, zullen naar verwachting geen nieuwe algemene regels worden opgenomen in het omgevingsplan voor omgevingsveiligheid, exclusief externe veiligheid.
Luchtkwaliteit			
Activiteit of ontwikkeling die bijdraagt aan de luchtkwaliteit	Afdeling 2.2 § 5.1.4.1 Bkl	Wel	<i>Aanzienlijke milieueffecten</i> Schone lucht is belangrijk voor onze gezondheid. Maar de lucht in Nederland is niet zo schoon. Mensen kunnen ziek worden door een slechte luchtkwaliteit. Ook overlijden mensen daardoor eerder. De gezondheidseffecten met betrekking tot luchtkwaliteit zijn relatief groot. Verschillende bronnen, zoals bedrijven, veehouderijen, mobiliteit en huishoudens (houtstook), dragen bij aan de luchtkwaliteit, waardoor een “soort deken” ontstaat (achtergrondconcentratie). Doordat de luchtkwaliteit in een gebied de optelsom is van vele bijdragen van bronnen, de luchtkwaliteit in de gemeente nog relatief slecht is en de gezondheidseffecten relatief groot zijn, is het aannemelijk dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat. Dit wil echter nog niet direct betekenen dat de regels in het omgevingsplan daarmee kaderstellend zijn voor mer(boordelings)plichtige besluitvorming. <i>Omgevingswaarden</i> Op 20 november 2024 is de nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit gepubliceerd. Deze richtlijn bevat een forse aanscherping van de normen voor luchtkwaliteit voor 2030. De nieuwe richtlijn moet binnen twee jaar worden omgezet naar Nederlandse wetgeving. Vooruitlopend daarop mogen geen handelingen worden verricht die in strijd zijn met de nieuwe richtlijn. Bij nieuwe ontwikkelingen moet al getoetst worden of aan de nieuwe normen voor luchtkwaliteit voor 2030 kan worden voldaan. Gemeente Ede kent relatief hoge concentraties van fijnstof (PM10 en PM2,5) door de hoeveelheid veehouderijen. In artikel 5.51 lid 3 van het Bkl is gemeente Ede aangewezen als aandachtsgebied voor fijnstof. Een gemeente heeft de afwegingsruimte om de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit uit het Bkl aan te scherpen of nieuwe waarden in het omgevingsplan op te nemen, bijvoorbeeld voor roet. Er kan voor gekozen worden om bij een eventuele aanscherping aan te sluiten bij de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) uit 2021. In gemeente Ede wordt het echter al een grote opgave om aan de waarden uit nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit te voldoen. Een verdere aanscherping, conform de advieswaarden van de

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			WHO, is realistisch gezien niet haalbaar voor gemeente Ede. Het RIVM heeft eerder een analyse opgesteld voor Nederland over wat er nodig zou zijn om aan de advieswaarden van de WHO te voldoen (Inventarisatie van benodigde maatregelen om WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit in 2030 te realiseren, RIVM-briefrapport 2022-0094). Hieruit bleek dat o.a. agrarische activiteiten dusdanig ingrijpend moeten worden ingeperkt, waardoor dit geen gewenste en realistische optie is in gemeente Ede. <i>Ontwikkelingen m.b.t. mer(beoordelings)plicht</i> Er zijn meerdere ontwikkelingen in gemeente Ede, waarbij mer(beoordelings)plichtig besluitvorming speelt en de luchtkwaliteit moet worden beoordeeld, zoals: • Woningbouw; • Ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen; • Agrarische ontwikkelingen; • Ontwikkeling van (grote) recreatieve activiteiten. Als het gaat om de bijdrage van een activiteit aan de luchtkwaliteit of een ruimtelijke ontwikkeling, dan is deze toelaatbaar als aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan: • er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde; • de activiteit per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit; • de activiteit draagt alleen niet in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging. <i>Onderzoeken in plan-MER?</i> In gemeente Ede wordt het een grote opgave om aan de normen uit de nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit te voldoen. Er dient nader geanalyseerd te worden of er in het omgevingsplan ook juridisch moet worden gestuurd om te voldoen aan de nieuwe grenswaarden, met name als het gaat om veehouderijen en particuliere houtstook. Bij veehouderijen en particuliere houtstook is er in gemeente Ede ook een hele directe relatie met stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en zijn er daarnaast ook relaties met o.a. waterkwaliteit, geur en de klimaatdoelen. Specifiek voor houtstook geldt dat dit een bron is in de directe leefomgeving en er in gemeente Ede relatief veel meldingen zijn m.b.t. overlast. In het plan-MER voor het omgevingsplan wordt ervoor gekozen om vanwege de omvang van de gezondheidsproblematiek m.b.t. luchtkwaliteit, dit aspect te onderzoeken.
Overige specifieke milieubelastende activiteiten			
Wassen van motorvoertuigen	§ 22.3.14 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lozingen en bodem. De milieueffecten zijn meestal van beperkte omvang, waardoor het niet om aanzienlijke milieueffecten gaat.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Ontwikkelen of afdrukken van fotografisch materiaal	§ 22.3.13 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lozingen en bodem. De milieueffecten zijn meestal van beperkte omvang, waardoor het niet om aanzienlijke milieueffecten gaat. Overigens komt deze activiteit niet zo vaak meer voor door een digitalisering van fotografie.
In werking hebben van een acculader	§ 22.3.19 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lozingen en bodem. De “natte” accu’s bevatten (zwavel)zuur en zijn niet volledig gesloten waardoor er lekkage kan optreden. Opladen op aaneengesloten bodemvoorziening biedt afdoende bescherming. In de praktijk vindt dat ook plaats. De milieueffecten zijn meestal van beperkte omvang, waardoor het niet om aanzienlijke milieueffecten gaat.
Opslaan van vaste mest (exclusief geur)	§ 22.3.23 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lozingen en bodem. Opslaan van vaste mest zonder bodembeschermende voorzieningen heeft ter plekke negatieve effecten voor de bodem. Het gaat echter niet om aanzienlijke milieueffecten.
Opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen (exclusief geur)	§ 22.3.24 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lozingen en bodem. Opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen zonder bodembeschermende voorzieningen heeft ter plekke negatieve effecten voor de bodem. Het gaat echter niet om aanzienlijke milieueffecten.
Het fokken, houden of trainen van landbouwhuisdieren, andere zoogdieren of vogels	§ 22.3.25 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lozingen en bodem. Het houden van dieren kan zonder bodembeschermende voorzieningen ter plekke negatieve effecten voor de bodem hebben. Het gaat echter niet om aanzienlijke milieueffecten.
Bieden van parkeergelegenheid (in een parkeergarage)	§ 22.3.20 omgevingsplan	Niet	De regels hebben betrekking op lucht en geur. De milieueffecten m.b.t. lucht en geur zijn meestal van beperkte omvang, waardoor het niet om aanzienlijke milieueffecten gaat. Indien van toepassing moet bij ruimtelijke procedures in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties ook lichthinder en geluid bij grote parkeervoorzieningen worden gemotiveerd. Ook moeten eventuele maatregelen worden geborgd in het omgevingsplan. Dit is maatwerk per situatie. Algemene regels worden er daarom voor geluid en licht niet opgenomen.
Traditioneel schieten	§ 22.3.21 omgevingsplan	Niet	De regels in de bruidsschat richten zich op het waarborgen van de veiligheid en het beperken van verontreiniging van de bodem. In het Bkl is hiervoor geen instructieregel meer opgenomen, waardoor er voor een gemeente een keuze is om deze activiteit via de algemene zorgplicht te regelen of toch via regels zoals in de bruidsschat. Het voor de activiteit traditioneel schieten in het Bkl niet opnemen van instructieregels Bkl is, met name ook mogelijk voor activiteiten waarbij de milieueffecten doorgaans beperkt zijn. Bij traditioneel schieten gaat het niet om aanzienlijke milieueffecten.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Bieden van gelegenheid voor het beoefenen van sport in de buitenlucht	§ 22.3.22 omgevingsplan	Niet	<i>Geluid</i> Voor geluid van sportvelden wordt aangesloten bij de systematiek van activiteiten en milieuzonering (zie hierboven). <i>Licht</i> Indien van toepassing wordt bij ruimtelijke procedures in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties lichthinder bij sportvelden gemotiveerd. In het omgevingsplan worden hiervoor geen nieuwe waarden voor licht opgenomen, maar zal aangesloten worden bij de gebruiksbepalingen uit artikel 22.239 omgevingsplan (bruidsschat). Voor licht van sportactiviteiten op Natura 2000-gebieden is de provincie Gelderland het bevoegd gezag en zijn eventuele bepalingen uit de provinciale omgevingsverordening van toepassing.
Vangnetvergunningplichten	artikelen 22.267 en 22.268 omgevingsplan	Niet	Betreft vergunningplichten, eerder advies van de Commissie bij de NRD voor POMO geeft expliciet aan dat meenemen in plan-MER niet nodig is.
Overige milieuaspecten (o.a. evenwichtige toedeling van functies aan locaties)			
Endotoxinen		Wel (2)	Gemeente Ede is een gemeente met relatief veel (intensieve) veehouderijen. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties moet het aspect endotoxinen worden gemotiveerd. Met betrekking tot mer(boordelings)plichtig besluiten gaat het bij endotoxinen vooral om woningbouw (stedelijk ontwikkelingsproject) en ontwikkelingen bij veehouderijen. Door cumulatie en de ernst van de gezondheidseffecten is niet uit te sluiten dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat. Vaak worden effecten al wel beperkt door de bepalingen met betrekking tot fijnstof en de vaste afstanden voor geur van veehouderijen. In 2012 heeft de Gezondheidsraad het advies Gezondheidsrisico's rond veehouderijen (Gezondheidsrisico's rond veehouderijen, Gezondheidsraad,) uitgebracht. Hierin adviseert de Gezondheidsraad een gezondheidkundige advieswaarde voor endotoxinen van 30 EU/m³ (30 november 2012). Op basis van concept onderzoek naar endotoxinen blijkt de contour van een eventuele strengere waarde van bijv. 20 EU/m³ qua afstand dicht op de contour van 30 EU/m³ te liggen. In de plan-MER wordt endotoxinen nader uitgewerkt. Omdat er maar één (te onderbouwen) advieswaarde is, worden hiervoor niet allerlei alternatieven onderzocht.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
Zoönose		n.t.b.	Gemeente Ede is een gemeente met relatief veel (intensieve) veehouderijen. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties moet het aspect zoönose worden gemotiveerd. Met betrekking tot mer(boordelings)plichtig besluiten gaat het bij zoönose vooral om woningbouw (stedelijk ontwikkelingsproject) en ontwikkelingen bij veehouderijen. De contouren m.b.t. zoönose kunnen, met name bij geitenhouderijen, zeer omvangrijk zijn en ook kan het gaan om zeer ernstige gezondheidseffecten. Er is hierdoor niet uit te sluiten dat het om aanzienlijke milieueffecten gaat. Het aspect zoönose wordt nog nader geanalyseerd. De keuze zit met name in de aan te houden afstanden. Hiervoor worden een aantal beleidsopties verkend, mede gebaseerd op advisering van de GGD.
Sputzones / bestrijdingsmiddelen		n.t.b.	In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, het voorzorgbeginsel en de ontwikkeling in de jurisprudentie (bestuursrecht en privaatrecht) dienen de effecten van bestrijdingsmiddelen (sputzones) gemotiveerd te worden. Daarnaast speelt de vraag of het mogelijk is om bepaalde vormen van teelt met relatief veel bestrijdingsmiddelen te kunnen uitsluiten of reguleren. Niet is uit te sluiten dat het bij de toepassing van bestrijdingsmiddelen om mogelijke aanzienlijke milieueffecten gaat voor uitbreidingslocaties (stedelijk ontwikkelingsproject) en natuur (Natura 200-gebieden). De wetenschappelijke bevindingen over de gezondheidseffecten en effecten op natuur zijn daarnaast nog in ontwikkeling; er zijn wel indicaties dat er mogelijk (ernstige) effecten op gezondheid en natuur kunnen optreden. Met betrekking tot bestrijdingsmiddelen/ sputzones is een nadere juridische analyse nodig. Vervolgens kunnen er diverse beleidsopties worden uitgewerkt en voorgelegd aan het bestuur. Op dit moment is nog niet op voorhand te bepalen of de verschillende beleidsopties ook kunnen worden uitgewerkt in varianten voor het plan-MER.
Straling	Beleid Rijk m.b.t. straling van hoogspanningslijnen. Richtlijnen straling	Niet	<i>Hoogspanningslijnen</i> Het huidige omgevingsplan (bruidsschat - bestemmingsplannen) kent afstandscriteria rond hoogspanningslijnen, vanwege gezondheid en beheer. Nieuwe functies met kinderen worden binnen een bepaalde afstand niet toegestaan. In het nieuwe omgevingsplan worden deze bepalingen weer opgenomen. In gemeente Ede zullen een aantal hoogspanningslijnen worden verplaatst, onder de grond gelegd en verwijderd. Bij het verplaatsen van hoogspanningslijnen kan er mogelijk sprake zijn van mer(boordelings)plichtige besluitvorming. De huidige afstandscriteria vanwege gezondheidseffecten zijn opgenomen vanuit voorzorg. Vanuit de huidige wetenschappelijke inzichten zijn afwijkende afstandscriteria niet goed te onderbouwen. Aanzienlijke milieueffecten worden voorkomen door uit voorzorg de huidige afstandscriteria te hanteren.

Cluster	Juridische achtergrond	Wel of niet onderzoeken	Argumentatie
			<i>Antennemasten</i> In specifieke situaties moet in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties straling van grote antennemasten gemotiveerd. Dit is per situatie maatwerk. Voor straling door antennemasten zijn op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten over gezondheid de afstanden waarop effecten optreden beperkt, met name voor kleine antennemasten (o.a. voor G5) zijn de afstanden waarop effecten optreden zeer klein. Hierdoor worden door straling van antennemasten geen aanzienlijke milieueffecten verwacht.
Ecologie			
Activiteiten met betrekking tot planten, bomen en dieren	APV	Niet	De bepalingen m.b.t. activiteiten met betrekking tot planten, bomen en dieren in de APV zullen worden overgezet naar het omgevingsplan. Daarnaast worden er nieuwe regels opgenomen over natuurinclusief bouwen en ontwerpen. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende onderdelen: • bomen en houtopstanden; • puntenstelsel robuuste natuur. <i>Bomen en houtopstanden</i> In de eerste plaats wordt bij houtkap in het omgevingsplan geregeld in welke situaties sprake is van een meldingsplicht en vergunningsplicht. Daarnaast zijn er beoordelingscriteria en voorwaarden, o.a. over herplant en financiële compensatie. Bij de mer(boordelings)plichtige projecten is ecologie in gemeente Ede meestal een essentieel onderdeel van het plan-MER. Het zit bij deze mer-procedures alleen niet op het detailniveau van de regels voor houtkap. Het is daardoor aannemelijk dat deze regels niet direct kaderstellend zijn voor mer(boordelings)plichtige projecten. <i>Puntenstel robuuste natuur (natuurinclusief bouwen en ontwerpen)</i> Bij het puntenstel robuuste natuur ontbreekt een directe relatie m.b.t. kaderstellende regels voor mer(boordelings)plichtige projecten. Het puntenstelsel bestaat uit een “keuzemenu” waaruit gekozen kan worden.
Stikstofdepositie		Niet (fase 1) Wel (fase 2)	De plan-MER is in twee fasen ingedeeld. In de tweede fase komt stikstofdepositie aanbod o.a. als het gaat om de latente planologische ruimte als de wijze waarop eventueel juridisch wordt gestuurd in het omgevingsplan. De stikstofproblematiek geeft in gemeente Ede de nodige uitdagingen. Hiervoor zijn nadere onderzoeken en analyses nodig. We kiezen ervoor om de rest van de invulling van het omgevingsplan als het gaat om de milieuregels hierop niet te laten wachten.

Bijlage 2**Tabel proces omgevingsplan**

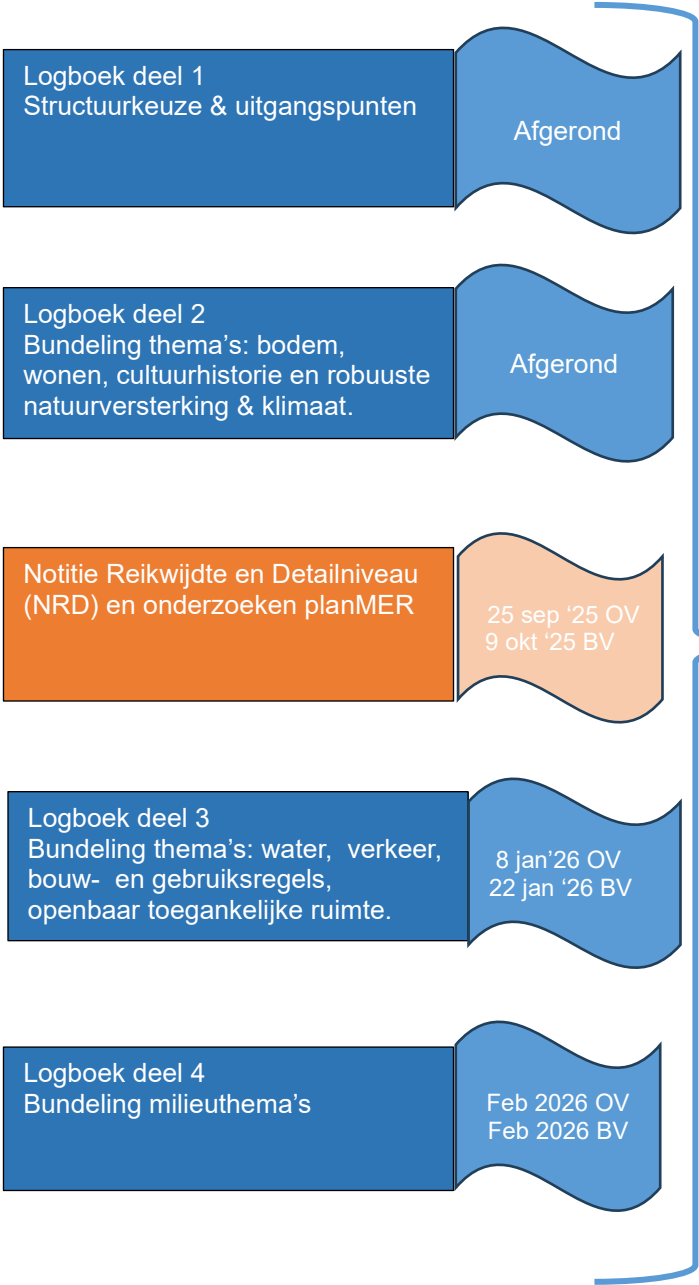
Input!
Bijeenkomst adviseurs november 2023 &
Bijeenkomst belangengroepen maart 2024

PROCES OMGEVINGSPLAN EDE

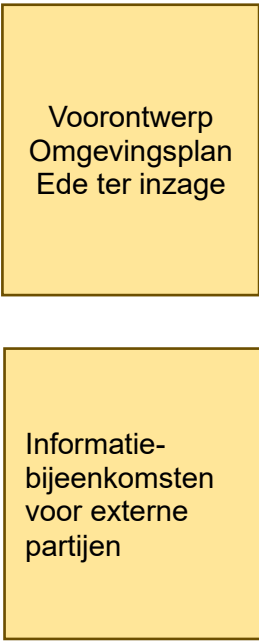
mei 2025

Zie hoe het Omgevingsplan Ede groeit op de pré-omgeving van het DSO! (<https://pre.omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/>)

We maken ons “huiswerk”

Voorontwerp Omgevingsplan

Ontwerp Omgevingsplan Ede in procedure

